

21. mai
2024

Mõjulaine

Uudised
PERGi
toimuvast

Mõjulaine toimetus

Peatoimetajad:

Joonas Sooneste
Anete Adele Kasela
Carolin Kuusk

Kaanekujundus:

Kirke Reimal

Fotograaf:

Anna Ingrem Rebane

Küljendajad:

Kirke Reimal
Maya Bachmann

Toimetajad:

Eliise Piirits
Helene Antsmäe
Alexandra Riisa
Anna Ingrem Rebane
Aleksandra Zamkovo
Renate Siitan
Luisa Indra Jürgenson
Miia-Maria Süve
Kimberly Aasamets
Brittany Aasamets
Cady Kaasik
Tanel Tartu

Keeletoimetaja:

Helen Heinroos

Külalised:

Heiki Koov
Marie Sinivee

Toimetuse nõustaja:

Eliisa Puudersell

Juhtkiri

Kallid õpilased, õpetajad ja teised perghuvilised seltsimehed! Kooliaasta on lõpusirgel. See esimene aasta PERGi on ilmselt meie kõigi jaoks olnud stressirohke, aga kindlasti ka kogemusterohke ja meeleolukas. Enne, kui kõik vaheajameeleollu sukelduvad, toome teieni selle õppeaasta teise ja viimase Mõjulaine. Me küll väga ambitsioonikalt lubasime eelmises väljaandes, et see jääb meie viimaseks PDF-formaadis ilmuvaks leheks enne täielikult internetti üleminekut, kuid kahjuks, nagu alati, jäime ajahätta. Sellepärast ei julge me seekord eriti midagi lubada, kuna ilmselgelt on meil harjumus asju ära sõnuda. Siiski anname alati endast parima ja lubame, et täielikult meis kunagi pettuma ei pea.

Seekordses väljaandes on meil pakkuda midagi igale maitsele. Lugeda saab inspireerivaid persoonilugusid erinevatest särtsakatest inimestest, sealhulgas kahtlemata PERGi kõige särtsakamast inimesest – härra Peep Sõbrast ning tema legendaarsest laskespordikarjäärist. Tegime käe valgeks ka uurivas ajakirjanduses ning paljastasime koolisöökla varjatud saladusi. Lugeja saab ka teada, mida keskmine perglane Selverist ostab ning milline on ta hommikurutiin.

Muidugi ei puudu lehest ka humoorikas horoskoop, inimeseks kasvamise ABC ja legendaarsed õpetajate tsitaadid. Julgeme väita, et selle väljaande artiklid on kõik tõeliselt huvitavad ja sisutihedad.

Soovime tänada kõiki, kes on andnud oma panuse ja pühenduse selle väljaande ilmumisele. Meie võrratud toimetuse liikmed, kes on vaeva näinud öid ja päevi (sõna otseses mõttes ÖID ja päevi!). Olete te mõelnud, kes seisavad meie ajalehtede vapustava disaini taga? Nendeks on meie töökad küljendajad Kirke ja Maya. Soovime neidki südamest tänada, et ka piiratud töötundidega said nad nii ilusa ajalehe kokku panna. Suur aitäh ka meie fotograafide Annale. Läbi tema kaamera saate tutvuda meie toimetuse liikmetega juba järgmises artiklis. Kindlasti ei saa me ka mainimata jätta meie usinaid toimetajaid, ilma kellelta ei oleks teie ees hetkel need fantastilised artiklid.

Järgmisest aastast me moodulina enam ei jätka ning teeme lehte edasi enda vabast ajast. Seetõttu on kindlasti oodata ka koosseisumuutusi. Raske on öelda, mida tulevik meile toob, ent praegusel hetkel on meil hea ja uhke tunne meie kõige esimesele aastale tagasi vaadata. Oleme näinud kõvasti vaeva ning kõigi liikmete üle võib tunda uhkust. Loodame, et naudite teist Mõjulaine väljaannet ning et te jääte aina uusi ja paremaid väljaandeid ootama. Ilusat suve ja olge mõnusad!

Kes me oleme?

Juba teist korda loete te Mõjulainet, kuid kes on tegelikult kõige selle taga? Ning kes on teinud taskuhäälinguepisoode, TikTokke, korraldanud üritusi jpm? On viimane aeg teha kõikide toimetuse liikmete kohta lühitutvustus. Meie 18-liikmelisse tiimi kuuluvad toimetajad, fotograafid, kujundajad, sotsiaalmeediategelased, tehnikud jms. Toimetuse eesotsas on aga kolm tarka ja vankumatut peatoimetajat: Joonas, Carolin ja Anete.

Anete jumaldab kultuuri, ajalugu, kirjandust ning nagu paljud meediainimesed on ka tema rohkem humanitaarainete inimene. Vabal ajal naudib ta küpsetamist ja lugemist, eriti meeldivad talle klassikud. Tema kirjanikusoovitus teile on Jane Austen ning luulest näiteks Lauri Räpp ja tema lemmikraamat on “The Secret History”. Anete lemmikbänd on Fleetwood Mac.

Meie teine peatoimetaja **Carolin** veedab vabal ajal aega peamiselt sõpradega. Tema sportlikuks hobiks on jooga, lisaks jookseb ta igal varahommikul pika ringi maha. Carolini paeluvad kultuuriüritused, teater ja muuseumid. Viimane film, mida ta vaatas, oli „Poor Things“. Ta soovitab seda kõigile soojalt. Lemmikud aastaajad loomulikult on kevad ja suvi, sest siis ju tuleb päike välja ja kevadega ärkab kõik uuesti ellu. Tema lemmikuteks muusikažanriteks on liquid *DnB* ja *jazz*. Talle tegelikult meeldivad ajajoone tunnid. Küsides talt, mida ta meediamoodulist arvab, hüüdis ta: „Elagu meediamoodul!“. Ta naudib sürreaalseid ja abstraktseid kunstnikke ja nende maale ning tal on kaks kassi.

Ja nüüd muidugi **Joonas**, kes magab vähe, sest muudmoodi ei saagi, kui sa tahad tegeleda saja asjaga ja sinna otsa olla veel PERGi meediamooduli üks peatoimetajatest. Muidu tegeleb Joonas muusikaga, mängib kitarr ja on isegi bändis. Väike raamatusoovitus ka siia juurde oleks Kätlin Kaldmaa „Hundi taltsutamine“. Muusikamaitse on tal varieeruv, kuid intervjuerimise ajal kuulas 5miinuse ja Puuluubi uut albumit. Teda huvitab ka pärimusmuusika ja rahvatants. Lemmikud õppeained on muidugi humanitaarained, nagu kirjandus ja ajalugu. Vabadel hetkedel Joonas

pikutab. Kõige tähtsam asi, mida tuleb Joonase puhul meeles pidada, on see, et ta on kassanimene. Aga miks ta valis meediamooduli? Sest soovis midagi praktilist teha ja ajakirjandus tundus huvitav valdkond. Telekast vaatab ta ainult Ringvaadet ja Eurovisiooni, kui hooaeg on. Ajakirjanduslikuks iidoliks ongi Marko Reikop.

Meie järgmine kangeline on **Eliise**. Talle meeldib väga jooksmas käia ja on samamoodi klassikaline *body builder*. Üldse on ta väga sportlik, talle meeldib murdmaasuusatamine ja võrkpall. Eliise viimane raamat, mida ta lugese, oli Katja Millay „Vaikuse meri“ ja lemmiklaul on „Hold On, We’re Going Home“ Drakelt. Ja kui tal veel siit vaba aega üle jääb, siis armastab ta loodust ja rabas käia.

Järgmisena inimene, kellela PERGi toimetus poleks seesama – **Luisa**. Vabal ajal Luisa magab kodus või veedab aega perega. Luisa filmivalik on küllaltki küsitav nagu ka tema filmide vaatamise viis. Ta vaatab filme tavaliselt pärast kooli, niimoodi, et paneb järjest erinevatest žanritest filme peale ja vaatab maratonina. Viimased filmid, mida ta vaatas, olid „Music and Lyrics“ ja „Lost in Translation“ ning ta soovitab neid soojalt. Ta on ka tihe Met Gala jälgija ja muidugi Eurovisioon, milleta lihtsalt ei saa. Muusikast kuulab ta EiKi, ABBAt, erinevate filmide soundtracke, Ewert and The Two Dragonsit, Yasminit, Maris Pihlapit ja prantsuse muusikat. Meediamooduli valis ta peamiselt huvist ajakirjanduse vastu, tahtis koolimeediaga tegeleda ja ägedaid üritusi korraldada ning loomulikult ajalehte teha. Ta tahab jätta endast PERGi ajalukku jälje maha. Varasemalt talle väga meeldis Kroonikat lugeda ja kogu see draama oli talle väga meeltnööda. Luisa unistab suvest ja reisimisest.

Meie fotograaf, meie ajakirjanik, meie ingel – **Anna**. Tema vaba aja tegevused on ujumine ja kommisöömine ning ka tema lemmikud ained on humanitaarained, nagu näiteks kunst. Anna on väga musikaalne inimene, tema muusikalised eelistused ulatuvad klassikutest hard style'ini. Praegune lemmik on tal Vaiko Eplik ja lugu „Kosk“. Muuseas on ta klassikaline gym freak. Lisaks toimetajatööle tegeleb Anna ka fotograafiaga, mis sai alguse vanast, aga töötavast fotoaparaadist,

mille ta lihtsalt suvaliselt leidis ja hakkas kasutama. Ta käib praegugi kursustel, kus ta saab oma oskusi veelgi lihvida. Ta valis PERGi, sest see oli kodu lähedal, uus ja ta tahtis olla millegi alguses. Meedia aga valis, sest teda oli pikalt huvitanud ajakirjandus. Juba väiksenä meeldis talle muinasjutte välja mõelda ja lühikesi lugusid kirjutada.

Meie kuues, aga kaugeltki mitte viimane liige on muidugi **Helene**. Helene armastab käsitööd, nagu näiteks õmblemine. Talle väga meeldib teha intervjuusid ja kirjutada artikleid. Lisaks sellele armastab ta loodust, tahab olla oma maakodus ja puhata ning nautida päikest, kuulda linnulaulu ning tuule puhumist. Ta lemmiklaul sõltub aastaajast, aga hetkel kuulab ka tema igapäevaselt Vaiko Epliku kuulsat lugu „Kosk“.

Järgmine töökas mesimumm on imeilus **Renate**. Vabal ajal meeldib talle väga raamatuid lugeda, väike raamatusoovitus tema poolt on „Dead Poets Society“. Kunagi käis Renate keraamikate tegemas ja võrkpalli mängimas. Talle meeldib sõpradega linna peal jalutamas käia ja hingel puhata lasta. Renate lemmikud filmid on õudukad, nagu „The Human Centipede“, lisaks räägib ta, kuidas talle väga meeldis „Tulnukas“. Aga kui ta tahab nutta, siis vaatab ta mõnda rom-com'i. Muusikast kuulab ta klassikalist white girl muusikat, RnB-d ja jazzit.

Õppeainetest meeldivad talle loodusained ja kunst, ained, mis oleksid pigem loovad. Renate jaoks on matemaatika loov aine. Ta teeb ise endale küüsi. Renate valis PERGi, sest talle meeldisid valikained. PERGi vestlustel leidis ta, et tegelikult on meie kooli vaib täitsa äge. Muide, Renate teeb suurepäraseid makroone, nii et kui keegi tahab, siis võtke ühendust. Väga tähtis on meelde jätta, et Renate on täielikult koerainimene.

Meie järgmine imelaps on **Aleksandra**, kellel on väga tihe elu. Aleksandra on mänginud tennist, talle meeldib artikleid kirjutada ja luuletada ning luulet lugeda. Imelaps on sellepärast, et see tütarlaps õppis lugema juba 3-aastaselt. Tema lapsepõlv on täidetud luulevõistlustega. Spordist tegeleb Aleksandra jooksmisega ja käib vahel jõusaalis. Tema lemmikuks muusikapalaks on „All In“ Bakarilt ja klassikaline 2016. aasta white girl pop, eriti suvel, sest see läheb suurepäraselt õhkkonnaga kokku. Filmidest on lemmikuid kaks: Mamma Mia filmid või õudukad. PERGi valis, sest ta sattus sellest vaimustusse Salme kultuurikeskuses, kus PERG kunagi infotundi pidas. Nüüd ta armastab seda kooli. Aleksandra lemmikraamat (tavaliselt eelistab ingliskeelseid teoseid) on „The Ask and The Answer“, aga ka muud luulelised raamatud.

Järgmisena on kaunitar **Alexandra**, mitte segi ajada Aleksandraga. Teadagi tegeleb ta modellindusega, sellega alustas ta juba 3-aastaselt. Lisaks tegeleb ta veel saja asjaga, nagu näiteks võistlustants, rallisõit (millega ta alustas 4-aastaselt, muidugi tänu isale), ratsutamine ja taipoks. Muusikata ta ei saa, see on see, mis ta hommikuti jalule aitab ja õhtul magama. Ta kuulab absoluutselt kõike. Naljakas on veel see, et ta ise surub peale, et ei oska laulda, aga seda on küll raske uskuda. Kui tal nüüd nende saja asja vahelt satub mõni vaba hetk kätte, meeldib talle küpsetada ja muidugi hoiab ta silma peal moel ja stiilil.

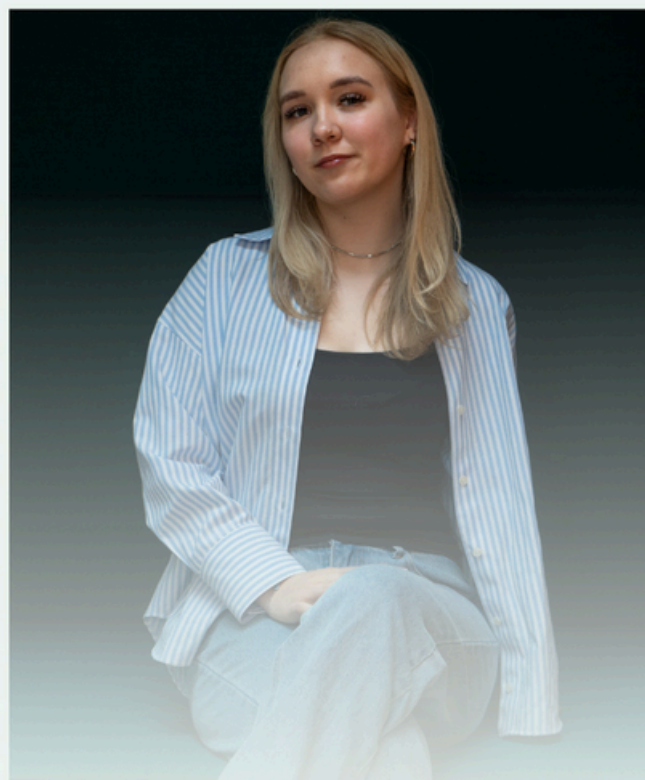
Nüüd üks loominguline iludus, **Kirke**, kes on selle lehe kujunduse taga ning on disaininud ka toimetuse logod. Kirke on lõpetanud kunstikooli klaasikunsti erialal ja lisaks sellele ta vahepeal isegi laulis. Vabal ajal naudib true crime filme ja podcaste. Üks asi veel, mis Kirke juures erilist on, on tema küüned. Need on alati erinevad ja väga ägeda kujundusega, ta teeb küüsi teistele ja endale ka. Üks lemmikutest sarjadest on „Don't fuck with cats“. Tema muusikamaitse on jällegi seinast seina, kui meeldib, siis kuulab. Viimasena kuulas ta The Neighbourhoodi.

Muidugi ei toimiks toimetus ilma **Mayata**, kes on samuti lehe kujunduse taga. Väljaspool kooli tegeleb ta tantsuga, täpsemalt kaasaegse tantsuga. Ta on professionaalne tantsija, see on just parim trenn ja tegevus, mis paneb silmad särama. Kokku treenib ta umbes 10h nädalas, kõiksugu võistlused ja esinemised toimuvad tal üle Eesti ja see on suur osa tema elust. Ta on lõpetanud tantsukooli. Lisaks naudib ta suvel võrkpalli ja sulgpalli mängimist. Ka tema jumaldab just ennekõike eesti muusikuid, nagu EiK („Mu suvi“, „Järgmisel nädalal“) ja villemdrillem. Üks asi, mida ta üldse ei salli, on kantrimuusika. Filmidest meeldivad talle hästi toodetud filmid, see tähendab seda, et alati enne mingi filmi vaatamist läheb ta IMDb-sse selle filmi hinnanguid kontrollima ja alles siis otsustab, kas vaadata või mitte. Tema ühed viimased lemmikud, mida ta soovitab on „Düün“, „Priscilla“ ja 2022. aasta film „Elvis“. Lisaks andis Maya ühe raamatusoovituse: „Kus laulavad langustid“.

Järgmine toimetuse särav staar on **Kimberly**. Suvel veedab ta palju aega põhiliselt rannas, aga kui pole suve, on ka elurütm teine. Tema peamiseks spordialaks on uusim sensatsioon paddel. Veel käib ta sõpradega piljardis. Kimberly hoolitseb väga oma välimuse eest. Eriti meeldib talle oma küüntega tegeleda ja vaadata, et need korras oleks, sama asi juustega. Tema lemmikõppeaine on inglise keel. Loomulikult on muusika suur osa tema elust, eriti räppmuusikud, nagu Nublu ja villemdrillem, aga ka Drake ja Travis.

Tema lemmikfilm on „The Amazing Spider-Man“, kus mängis Andrew Garfield, ja veel meeldib talle „Fight Club“. Kimberlyle meeldib reisida, tema lemmikud sihtkohad on olnud Hawaii ja Las Vegas. Ta valis meediamooduli, sest ta ise veedab palju aega sotsiaalmeedias ja ilmselgelt hakkas see ala teda huvitama. Vahepeal ta lihtsalt istub laua taga ja vaatab ennast peeglist. Siis, kui on koolipäev, läheb ta tavaliselt umbes kell 12 magama.

PERGi toimetusse kuulub ka tore ja äge **Brittany**, Kimberly kaksikõde. Ka Brittany mängib paddelit ja vabal ajal käib piljardis, aga tema on pigem kassiinimene. Tema muusikamaitse on vahelduv, näiteks praegu kuulab ta peamiselt The Weekndit ning Lana Del Reyd. Eestist kuulab ta villemdrillemit ja Nublut. Brittany filmisoovitused on kindlasti „Fight Club“ ja „Call Me By Your Name“. Ta valis meediamooduli, sest tahtis proovida midagi uut.

PERGi soovis sisse saada kohe, kui selle kohta lugenud oli, sest talle väga meeldis kooli huvi õpilaste mugavuse ja enesetunde vastu. PERGis on nii palju toredaid õppeaineid, mida mujal pole, ja palju erinevaid tegevusi.

Nüüd on aeg **Heleni** jaoks. Ta naudib kodus olemist, loeb raamatuid ja magab ning veedab aega perega. Tema praegune raamat, mida loeb, on „Fight Club“. Raamatutest otsib ta peamiselt actionit ja filmidest meeldivad talle väga psühholoogilise lähenemisega filmid, nagu näiteks „Hunger Games“ ja „Fight Club“. Lemmikmuusikud on tal 5miinust ja Tommy Cash, aga muidu kuulab ka välismaa muusikat, nagu Lana Del Rey, ja ka 60ndate muusikat. Helen valis meediamooduli, sest talle meeldib sotsiaalmeedia. Tema unistuste töö on selline, mis ei oleks üheksast viieni. Tema lemmikõppeained meie koolis on eesti keel, inglise keel ja kirjandus ning ta on lausa oivaline füüsikas.

Meie järgmine toimetaja on **Cady**. Ka tema on suhteliselt kodune inimene, tal on saksa lambakoer, kes on tema jaoks alati olemas ja see teeb ta täielikuks koerainimeseks. Kõige rohkem naudib ta seda, kui saab oma pere või lähedastega aega veeta. Muusika on tema jaoks väga tähtis, peamiselt kuulab ta eesti muusikuid, nagu näiteks Smilers, 5miinust ja villemdrillem. Õppeainetest meeldivad talle ühiskonnaõpetus, kehaline kasvatus ja hispaania keel. Cady valis meediamooduli, sest talle väga meeldib kirjandeid kirjutada ning ta teeb seda hästi. PERGi valis ta, sest talle meeldis kõik selle kooli kohta, mis üldse kirjutatud oli. Viimane tähtis infokild on, et Cady läheb koolipäevadel tavaliselt kella kümne paiku magama.

Toimetuse teine meesliige on **Tanel**. Tema peamiseks huviks on tehnika, aga ta on ka väga sportliku eluviisiga. Ta on tegelenud ujumise, akrobaatika ning jalgpalliga ja loomulikult käib ta jõusaalis nii tihti kui võimalik. Taneli elus mängivad suurt rolli videomängud. Muusikamaitse on tal EDM. Kõigile üllatuseks ei vaata ta telekat, tal on lihtsalt liiga palju sõpru. Vabal ajal ongi Tanel võimalikult palju sõpradega, näiteks käivad koos söömas, suvel ujumas ja rattaga sõitmas.

Ja viimasena **Miia**, kes on jällegi väga loominguline ja mitmekülgne inimene. Ta on kõike teinud: klaver, tants, sport jne. Vabal ajal vaatab filme ja sarju. Muidugi on ka tema meil humanitaarainete inimene, mis sugugi ei tähenda, et ta ei saaks näiteks loodusainetega hakkama, sest keemiat ta tõsiselt naudib ja armastab ning pole talle mingiks takistuseks.

Nüüd olete kõigi toimetuse liikmetega lähemalt tuttavad. Järgnevaid artikleid lugedes saate autori nime ja näo kokku viia ning teate ka mõnd huvitavat fakti. Mõnusat lugemist!

Jaak Juske oma hommikust: KUI ON VÕIMALIK MAGADA, *siis ma magan*

Uue Mõjulaine esimene persoonilugu tutvustab meile PERGi ajalooõpetajat Jaak Jusket. Jutustame tema värvikast elust, ajalookirest, õpetajaks olemisest ja muust.

ELU

Kus sa üles kasvasid?

Olen sündinud 1976. aastal Tartus, seal ka koolis käinud. Annelinnas avati toona uus kool, 15. keskkool. See oli ainuke kool Tartus, kus õpetati Nõukogude ajal prantsuse keelt. Läksin kooli 1984. aastal ning käisin kogu oma kooliaja ühes ja samas koolis. Alustasin, kui oli veel sügav ja pöördeline Nõukogude aeg, Eesti Vabariigist ei tohtinud avalikult mitte midagi head rääkida. Sinimustvalge oli keelatud. 1995. a lõpetasin gümnaasiumi juba vabas Eestis. Seejärel olen Tartus ja Tallinnas õppinud mitmes koolis, peamiselt usuteadust ehk teoloogiat, aga kõrvalt ka ajalugu. Ajalugu, mu suur kirk ja armastus, on köitnud mind nii kaua, kui mäletan.

Mis on teie eredaim mälestus lapsepõlvest?

Ma arvan, et suved Elvas. Meil oli seal suvemaja, lisaks elasid lähedal ka vanaema ja vanaisa. Elva on tõesti just suvel üks mõnusamaid Sise-Eesti kuurorte, hästi palju metsa ja järvesid. See on minu lapsepõlvemaailm. Ma olen lähemalt seotud veel sealtkandist Hellenurme ja Ülenurmega. Sünnist saati olen olnud seotud ka Tallinnaga, kus on elanud pool mu suguvõsast. Nii võib öelda, et ma olen alati pendeldanud Tallinna ja Tartu vahel. Olen mõlemas linnas tundnud, ja tunnen jätkuvalt, end väga hästi, kuigi terve see sajand olen ikkagi olnud täiega tallinlane. Tulin siia tööle ja elan siin täna oma perega. Õnneks on olnud põhjust tihti Tartus käia, Emajõe Ateena on ikka südames.

Kui te Tallinnasse tulite, siis kellena te tööle hakkasite?

Olen lisaks ajaloo õpetamisele ja kirjutamisele pikalt tegelenud poliitikaga. Maailmavaatelt olen sotsiaaldemokraat ja töötanud aastaid Tallinna linnavolikogus, kohe saab sellest 25 aastat, seda muidugi väikeste pausidega. Olin alguses fraktsiooni nõunik, viimased 15 aastat aga linnavolikogu liige ja vahepeal olin ka neli aastat riigikogus, alates 2019. aastast kuni möödunud kevadeni.

Kelleks noorena saada tahtsite?

Kui ma päris väike olin, olevat ma tahtnud saada karjuseks. Minu emapoolne vanaisa oli nimelt Hellenurmes nõukogudeaegse suure majandi juht. Väiksenä tundus see jube põnev. Karjust minust ei saanud, aga suuremana oli mul kaks kirge ja hobi: ajakirjandus ja ajalugu. Ajakirjandusehuvi, mis on ka selle intervjuu kontekstis oluline, on seotud sellega, et tegin gümnaasiumis õppides Tartus koolilehte Pääsuke. Täitsa vinge leht oli. Lisaks sellele, et kajastasime koolielu, tegime ka intervjuusid tuntud eestlastega. Mäletan, et meile andis näiteks intervjuu toonane peaminister Mart Laar. Gümnaasiumi lõpuks oli mul seega kaks valikut, kas ajakirjandus või ajalugu, aga sattusin õppima hoopis usuteadust. Aga üks kirikulugu on ju ka oluline osa ajaloost. Teoloogia annab väga hea klassikalise hariduse. Need on siis kolm valdkonda, mis mind on elus köitnud.

Mis roll oli teil ajalehte tehes?

Mina olin see, kes selle lehe toona käima lükkas. Algul hakkasime seda tegema koos sõbraga, füüsikaõpetaja aitas ka kaasa, ajapikku toimetuse seltskond laienes. Pääsuke ilmus veel ka aastaid pärast seda, kui mind enam koolis polnud.

Jaak Juske

Milline näeb välja teie hommikurutiin?

Kuna ma teen elus korruga mitmeid asju, olen õppinud ühte: inimene peab oskama puhata. Mulle meeldib magada. Kui on võimalik magada, siis ma magan. Siis, kui olen ärkvel, on palju teha. Ükskõik mis kell ärgates meeldib mulle päeva alustada kohviga. Kohv ja Juske käivad kokku. Selle kõrvale loen uudiseid, vaatan, mis maailmas põnevat on, vastan kirjadele. Hästi palju kasutan Facebooki. Mitte sellepärast, et seal niisama aega viita, vaid sotsiaalmeediat võib kasutada ka targasti. Facebook on mu töövahend, sinna panen ma ajalooasju: vanad fotod, teadusuudised jms. Ma näen oma profiiliga vaeva. Julgen väita, et mu profiil on väga hariv. Kui sul nende teemade vastu huvi on, saab sealt palju põnevaid viiteid. Sellega teen tööd nii kaua, kui aega on. Mulle meeldib tulla jalgsi tööle. Elan Kelmikülas ja sealt koduuksest klassi ette tuleb 21 minutit mõnuses tempos, tulen läbi ägeda vana puitlinnaosa Pelgulinna. Mõtlen hommiku ja päeva läbi. Tulen pigem kooli varem, joon oma kohvi koolis, suhtlen teiste õpetajatega. Jah, sellised on mu hommikud.

AJALUGU

Mis ajastul, sajandil või aastal sooviksite kõige rohkem elada?

Kui sa tahad seda ühte aastat, siis ma ütlen selle – 1939. Tahaks olla Eesti Vabariigis ilusal kuumal juulikuul päeval Narva-Jõesuu rannas. Seal oli imeilus rannahoone, mis hiljem sõjas maha põles. Viimane rahusuvi, viimane iseseisva Eesti suvi, enne pikka-pikka okupatsiooniga, kõiki neid kannatusi. Sa võisid toona ennustada ja arutada, aga sa ei teadnud, mis saab. Pannes ennast toonaste inimeste konteksti võib mõelda, et äkki elame ka täna

viimasel rahukevadel. Äkki on aasta pärast kõik juba untsus? Muidugi me teeme kõik selleks, et nii ei juhtuks, aga umbes selline võis olla toonaste inimeste mõttemaailm. Sa tahad ju loota, et kõik läheb hästi, sest kes tahaks iga päev mõelda, et nüüd tuleb maailmalõpp. Sa loodad alati parimat, aga tegelikult aasta pärast on põrgu.

Mis on teie lemmik Tallinna vanalinna õuduslugu?

Vanalinnas on väidetavalt enam kui poolsada torni ja maja, kus pidavat kummitama. Kummituslugusid võib

uskuda või mitte, see on usu küsimus, aga need lood on päriselt olemas ja neid tuleb muide järjest juurde. Kõige kurikuulsam kummitustorn või üldse kummituspaik Tallinnas on Lühikese jala väravatorn. Seal on ühes tornis sajandi eest nii palju juhtunud, et sellest on eraldi raamat kirjutatud. Seal kordus palvetava musta munga lugu ja see on ainukene kummitus, kelle nime me teame – munk Justinus. Aga see on alles algus. Öösiti olevat torni sisemüüridele ilmunud verised mehe pead, on nähtud räbalates munkasid tantsimas, olevat seinte seest väljunud purjelaevad, seal kõrval linnamüüri peal on nähtud aga hiiglasliku ämbliku saatel sinises kleidis tütarlast jooksmas. Usu või ära usu. Ma arvan, et see on see kõige õudsem paik. Sinna saab muide minna läbi Neitsitorni, väikese piletiraha eest. Saab minna vaatama, kas tulevad siis seintest purjelaevad või mitte.

Kas Tallinna vanalinnast leiab veel midagi uut?

Kuskil paari aasta eest nägin und, et ma kõnnin vanalinnas ja avastasin tänava, kus ma pole kunagi käinud. Hommikul oli see mul selgelt meeles ja mõtlesin, et see pole ju võimalik, ma olen igal pool vanalinnas käinud. Läks paar nädalat, kuni leidsin Müürivahe tänavast tupiku, kus ma polnud varem käinud. Toona oli seal ees ka raudaed.

Alati on vanalinnas midagi uut avastada. See on üks suur seiklus. Olen Tallinnast ja üldse Eesti linnade ajaloost kirjutanud terve rea raamatuid. Igapäevaselt teen huvilistele vanalinnas tuure.

Mis on teie Rooma impeerium?

Ma arvan, et minu Rooma impeerium on õpetajaks olemine. Ma mingis mõttes ju sattusin kooli juhuslikult. Gümnaasiumi lõpetades ei kujutanud ma ette, et hakkam kunagi kooliõpetajaks. Alates 2003. aasta suvest tegin kümme suve õpilasmalevat, olin maleva komandör. Töötasin Tallinna linnavolikogus, aga suviti olin noortega malevas. Puutusin kokku põlvkonnaga, kellega ma muidu ei oleks väga suhelnud. Tegime üle Eesti põnevates kohtades väga erinevaid töid. See oli hästi äge kogemus. Sealt tekkis tunne, et mulle meeldib heas mõttes noortega jännata.

2013. aastal kutsuti mind Gustav Adolfi Gümnaasiumisse ajalooõpetajaks. Sind kutsutakse Eesti vanimasse kooli, mis on keset Tallinna vanalinna, ajalooõpetajaks. Muidugi ma läksin. Hüppasin tundmatus kohas vette. Mäletan esimest tundi, mis kestis 45 minutit. Mõtlesin, et mida ma nüüd räägin. Hakkasin rääkima ja ma ei liialda, kui ütlen, et olen sellest ajast saati igal hommikul tulnud rõõmuga

tööle. Isegi kui on raske hommik, tulen ikka heas tujus. Õpetajatöö võlu on minu meelest see, et sa muudad iga päev maailma natuke paremaks paigaks. Kui sa annad enda kirge õpilastele edasi ja kui ka neis õpilastes, kes ei ole ajalooafännid, hakkab silmis tuluke põlema ja tekib mingi huvi, siis on see uskumatult hea tunne. Õhtuti olen nagu sidrun, endast kõik välja pigistanud. Mul on olnud privileeg õpetada erinevates ägedates koolides. Minuga on see tore lugu, et olen kümme aastat töötanud Eesti kõige vanemas koolis, mis saab kohe 400-aastaseks ning kus kunagine Rootsi kuningas pani kõik asjad paika. Nüüd olen aga Eesti kõige uuemas koolis, kus iga asi, mida sa teed, läheb kooli ajalukku. Need on kaks äärmust, aga nii äge kogemus.

Püüan läbi põnevate lugude anda noortele edasi ajaloo tuuma, selle võlu – seosed ajasündmuste vahel, kuidas üks asi on viinud järgmiseni. Loomulikult on ajalooos ka palju fakte, aastanumbreid ja nimesid, millest ei saa päris üle ega ümber. Nende seoste paremaks mõistmiseks oleme ka siin koolis välja töötanud ajajoone kursuse. Sellises mahus lõimingut pole Eesti hariduse ajalooos teinud, see on päriselt väga vinge asi, mida te siit saate. Ma ei tea, kui hästi see noorte vaates õnnestunud on, aga arvan, et

kokkuvõttes on meil ajajoon väga hästi käima läinud. See on olnud väga suur väljakutse, et kõik need tunnid ühes rütmis toimuksid. Kui me räägime ajalooos keskajast, siis teeme seda ka näiteks muusikas. Kuus ainet on füüsiliselt üks aine ja just seeläbi tekivadki seosed.

See õpetamine ongi minu Rooma impeerium, minu kirk. Ma olen seda juba 11 aastat teinud ja võin öelda, et olen oma südame koolile andnud.

Miks te Gustav Adolphi Gümnaasiumist lahkusite?

Ma läksin Riigikokku. See oli väga raske valik. Mul läks seal väga hästi ja mulle väga meeldis seal koolis, aga kui sul on võimalus olla üks kord elus parlamendiliige, siis tuleb seda võimalust kasutada. Sain sealt meeletult hea kogemuse, mida nüüd koolis noortele edasi anda.

Ma läksin GAGi õpetama ajalugu ja hakkasin andma ka ühiskonnaõpetust ning ühel hetkel tuli ka usundilugu. Tegelikult olles täna suurima koormusega PERGis, hoian ma oma endistes koolides ikkagi väikse varba ukse vahel. Annan endiselt usundilugu GAGis ja Reaalkoolis, aga ka meie koolis.

PERG

Kuidas PERGi jõudsite?

Indrek ikka... ikka Indrek. See oli just eelmiste parlamendivalimiste eel, kui sattusime Indrekuga ühele haridusteemalisele debatile. Muidugi olin ma kuulnud, et uus kool tuleb. Tuli jutuks, et äkki võiksin hakata riigikogutöö kõrvalt andma koolis valikainena usundilugu. Kui ühel hetkel selgeks sai, et ma Riigikogus ei jätka, siis tuli idee, et annan lisaks natukene ühiskonda ja võib-olla ka ajalugu. Niimoodi see pall veerema hakkaski. Ühel hetkel tõin oma südame täiega siia kooli. Ma ei ole seda hetkekski kahetsenud, see on olnud väga äge aasta. Seda enam, et Pelgulinn on üleüldse mul südames, olen elanud siin pikalt ja see on minu kodukant.

Mis on õpetajaameti juures kõige meeldivam?

Kui rääkida sisseelamisest, siis nii õpilaste kui õpetajatega traditsioonide loomine. Minu meelest oli lahe näha, kuidas asi sügisel käima läks. Meie esimesed 360 noort ning tänased õpetajad loome ja kujundame suuresti PERGi vibe'i. Võtame kasvõi ajajoone, paljud on harjunud tegema suuri kontrolltöid, aga siin neid väga palju pole. Pigem rühmatööd, mis panevad proovile elus väga vajalikud sotsiaalsed oskused. Kuidas grupis koos töötada ja arvestada inimestega, kes võib-olla mõtlevad täiesti teistmoodi. See, kas sa mingit aastanumbrit tunned või ei tunne, sellest väga palju elus ei sõltu, aga kui sa suudad ühiskonnaliikmena toimida, vaat see on palju olulisem oskus.

Minu arust oli jube äge see, kui tegite Dekameroni näidendeid, see oli just enne jõule. Ütlen ausalt, kui ma vaatasin, kuidas need 20 etendust sündisid, nii palju, kui kõrvalt nägin, hoidsin peast kinni ja mõtlesin, et mis siit nüüd tuleb. Kui see päev pihta hakkas, kolm ja pool tundi näidendeid, olin kindel, et mul hakkab varsti väga igav. Ja ma ei liialda, mul ei hakanud üheks sekundikski igav. See oli üliäge, kõik rühmad olid vaeva näinud, ennast kokku võtnud. See oli minu meelest päev, kus tekkis esimest korda PERGi vibe. Veel meeletum ja suurejoonelisem ajamasina projekt ainult kinnistas seda.

Tänaseks oleme harjunud siin koos toimima. Mulle tundub, et meil on läinud hästi, aga see esimene aasta on ka toredalt intiimne aasta. Koolimaja on üpris tühi, meid on siin vähe. On õhku ja ruumi. Järgmisel aastal on meid poole rohkem. Sellest veel üks aasta hiljem on meid kokku juba 1080, kus kõik käib kella pealt: üks klass välja, teine sisse, sööma siuh-säuh. See on hoopis teistsugune kool. Teie lennul veab, saate tunda seda mõnusat rahu.

Mida soovitaksite noortele, kes veel ei tea, mida eluga ette võtta?

Minu arust on teie põlvkonnal hästi vedanud. Te olete saanud üles kasvada vabas demokraatlikus Eestis, vabas Euroopas ja maailmas. Kui mina sündisin, oli veel Nõukogude Liit, kurjuse võim. Olen näinud, kuidas taastati demokraatlik Eesti ja kuidas Euroopa esimest korda ajaloos rahumeelselt liitus. Just nüüd saab 20 aastat, kui Eesti sai Euroopa Liidu ja NATO liikmeks. Olen näinud Eesti teekonda ühest äärmusest teise, kurjuse riigist vabasse maailma. Samas ma ei taha, et teie põlvkond seda kõike läbi peaks elama. See tähendaks, et kaotame taas oma riigi, aga seda meist ju keegi ei soovi. Tuleb nautida täiel rinnal seda aega ja hetke, kus me kõik koos praegu elame. Meil on täna vaba Eesti. Meil tuleb iga päev seda hoida, teha kõik selleks, et sõda siia ei jõuaks.

Seega, noored, nautige seda aega, reisige, kogege, õppige keeli. Ühel hetkel kujunevad meil kõigil välja oma lemmikained, lemmikud erialad. Me elame tänapäeval võrreldes minevikuga üldjuhul väga pika elu. Elame täna poole kauem kui 200 aastat tagasi. Ehk kahe sajandi eest oleksin ma pidanud juba ammu surnud olema. Täna elame aga üha kauem. Sellest tulenevalt on meil võimalus elada nii-öelda mitu elu. Proovida elus erinevaid asju. Ma arvan, et me kõik mingil hetkel, keegi varem, keegi hiljem, leiame enda teekonna. Tuleks elada kirega, anda endast kõik ja sel moel muudame me maailma natukene paremaks paigaks. Tuleb leida oma tee ja mitte karta eksida. Mõni tee ongi tupik, saab teha uue valiku ja uusi asju proovida, võib-olla mitut asja korraga. See aeg, kus keegi ei pane meile piiranguid peale, kus me ei tunne hirmu, võime vabalt reisida, kogeda. Oluline on seda väärtusruumi ning vabadust hoida.

Leesi ja Marion:

ei saa kogu aeg samu ämbreid koristada

PERGi õpetajate lainel uus Mõjulaine ka jätkab. Leesi ja Marion õpetavad mõlemad PERGis loodusteadusi. Paljud tunnevad neid kui lahutamatu power duot. Saame teada, kas nad teineteisest ära ei tüdine ja mis on sõpruse säilitamise saladus.

Kuidas teie sõprus tekkis?

MARION: Me saime tuttavaks Põlva gümnaasiumis, kus olime mõlemad õpetajad. Leesi oli seal juba enne mind tööl. Esimene mälestus Leesist oli, kuidas üks tšikk nahkpükste ja kotsakingadega kõrvaklapid peas vastu tuli. Pidasin teda natuke ülbeks, tere ta ka ei öelnud. Hirmu tegi ka see, et olin parasjagu hõivanud ta klassiruumi, kus ta tahtis õpilastele konsultatsiooni anda.

LEESI: Pärast seda hakkasime koos sõitma Tartust Põlvasse tööle. Hakkasin temaga autos aktiivselt rääkima, lootes, et ma ei ole Marioni jaoks enam nii ülbe. Marion väidab, et ma hakkasin temaga kohe väga isiklikest asjadest rääkima ning ta tundis ennast väga veidralt.

MARION: Üha enam hakkasime koos tööl käima ja vahepeal õhtul jalutamas, et ennast ventileerida. Meil oli palju ühiseid huvisid, nagu tarkus, õppimine ja loodusteadused. Oleme sellised nohikud. Rääkisime palju füüsikast, kuna me mõlemad olime seda õppinud ja võtnud ka loenguid koos. Leidsime, et meil on palju sarnasusi. Meile meeldib lõbutseda, sest nalja peab ka saama.

Kui teil on palju sarnasusi, siis on teil ka mingi erinevus, mida olete tähele pannud või teineteise juures hindate?

LEESI: Põhiline asi, mis meil tülisid tekitanud on, on see, et mina olen spontaanne ja ei planeeri asju ette. Vaatan jooksvalt kuidas ja mida teha. Marionil on hästi kindlat plaani vaja ning see on meie erimeelsuste põhjus.

MARION: Asi, mis on meil erinev ja mida ma hindan Leesi juures, on see, kui enesekindel ta on mingites asjades. See on lahe, tahaks ise ka selline olla.

LEESI: Olen seisnud ka eelmises koolis Marioni eest, kui talle taheti liiga suurt koormust peale panna. Rääkisin juhtkonnaga ja lõpuks meelitasin ühe endise keemiaõpetaja tagasi, kes oli juba pensionile läinud, et Marion ei peaks liiga palju tööd tegema.

Kuidas te tülisid lahendate?

MARION: Me oleme väga emotsionaalsed tülitsejad. Meenutab natuke Mehhiko seebikaid, mis kõrvvalt vaadates võib päris huvitav olla. See sõltub palju olukorrast. Ma arvan, et Leesi on pigem see, kes tahaks maha rahuneda ja siis edasi minna. Leesi annab kergemini andeks, analüüsib olukorra enda peas läbi ja läheb puhtalt lehelt edasi. Mäletan, et istusime millalgi kamina ees ja läksime millegi pärast tülli. Leesi tormas toast minema, pannes pauguga ukse kinni. 10 minuti pärast tuli minu juurde tagasi istuma ja ütles, et me hakkaks koos Moodle kursust üles ehitama. Mina tahaksin pigem rääkida, mitte küll kohe, aga mulle on oluline, et asi saaks välja räägitud. Võtan julguse kokku ka siis, kui ise olen pahandust teinud ning vabandan.

Kui te veedate kogu aeg koos aega, kas teil teineteisest tüdimust ei teki?

MARION: Üllataval kombel ei teki tüdimust. Meil on kogu aeg nii palju põnevat arutada. Eriti nohiklikel teemadel, kellega sa veel saad rääkida näiteks mis selle metalli sulamistemperatuur on või miks see elektron just nii käitub. Neid teemasid leidub lõpmatult. Vahel on isegi nii, et oleme teineteisest eemal ja siis mõtleme, et mida teine parasjagu mõtleb

LEESI: Arvan, et me ei tüdine teineteisest ära, sest oleme mõlemad vähenõudlikud. Meil ei ole hulle vajadusi, mind ei häiri see, kui Marion jätab näiteks nõud pesemata. Me mõlemad jätame nõud vahepeal pesemata ja siis me jälle peseme ära need. Me oleme selles suhtes väga ühesugused.

Kas koos PERGi minemine oli kokkusattumus või ette planeeritud?

LEESI: Mina olin PERGis juba aasta aega varem, kuna ma tulin juhtõpetaja positsioonile. Kui me hakkasime loodusteaduste õpetajaid otsima, siis Marion kandideeris. Mina olin sellest väga hämmingus, sest Marion on rääkinud, et ta ei koli iialgi Tallinnasse. Olin liigutatud sellest, mida ta töövestlusel rääkis, ja teadsin, et ta on õige inimene, mis sest et ta on mu sõbranna. Ütlesin Indrekule ja Ulvile, et nad peavad ise selle otsuse vastu võtma, et mina ei saa seda mõjuta

MARION: Alguses kandideerisin ma ka Narva. Teadsin, et koos töötamine paneb meie sõpruse proovile. Põlvas meil koostöö sujus, aga küsisin Leesilt, kas talle sobiks, kui ma PERGi tuleks. Kahetsust ei ole tulnud, isegi kui on olnud palju stressi, siis toetust on meeletult.

Mis on hea sõpruse saladus?

LEESI: Laias laastus ikka ühised huvid, koos peab olema huvitav ja põnev. Peab investeerima aega, et üldse koos olla. Iga sõprus sureb ära, kui sellesse aega ei panustata. Veel üheks oluliseks aspektiks on andestamine. Mitte jääda pikka viha pidama ja võtta inimest sellisena, nagu ta on. Sealjuures peate ka edasi arenema. Ei saa kogu aeg samu ämbreid koristada.

MARION: Peab nägema, et teine inimene õpib oma vigadest, samuti ka sina ise, ning te koos muutute paremaks. Nalja peab ka saama, laskma ennast vabaks ja lollitama, muidu oleks elu hirmus igav. Empaatia ja hoolivus kindlasti ka. Jääda normaalseks inimeseks ja siiralt hoolida teisest kui oma pereliikmest ning elada talle kaasa. Hea sõpruse võtmeks on mitmekülgsus.

Loodusfotograafist perglane Jan Erik Jaeski: *loodusfotode puhul palju eristuda ei saagi*

Te olete ilmselt kõik tähele pannud neid kauneid looduspilte, mis jooksevad koolis erinevatel ekraanidel. Kas olete kunagi mõelnud sellele, kes nende piltide autoriks on? Enam ei pea kaua pead murdma, sest siin on artikkel just temast! Jan Erik Jaeski on PERGi õpilane, kellele meeldib väga pildistada. Tema pildid ei jää ilmselt ühelgi möödudjal kahe silma vahele. Rääkisime temaga loomest ja fotode tegemise protsessist.

Kuidas sinu fotograafiateekond alguse sai?

Kõik sai alguse astrofotograafiast või pigem astronoomiast. See huvitas mind väga ja alguses tegingi niisama pilte telefoniga. Siis mõtlesingi osta endale päris kaamera, et pildid veel paremad tuleksid. Sealt tuli huvi ka päeval pildistamise vastu. See oli siis umbes poolteist aastat tagasi.

Kas oled kogu aeg järjepidevalt pildistanud?

Suhteliselt järjepidavalt küll, jah. Iga päev päris ei käi, vahepeal pole aega või lihtsalt tuju, aga proovin käia siiski nii tihti kui võimalik.

Mille järgi valid koha, kus pildistada?

Kui ma kuhugi kaugele minna ei viitsi, siis väga populaarseks kohaks on kindlasti tagahoov. Suvel see küll nii aktiivne ei ole kui talvel. Põllul näeb vahepeal kitsi ja sookurgi, see on hea avatud koht, kus näeb palju. Kindlasti ka metsas, seal leidub huvitavamaid linde, kes sul maja kõrvale puu peale väga istuma ei tule. Kuna ma elan sellistele põldudele suhtelisel lähedal, siis saan sinna rattaga päris kergelt, kuskil 10-20 minutiga. Ma elan maa ja linna vahel, väga raske pole normaalseid kohti leida.

Kui kaua veedad aega ühe koha peal pildistades?

Ma olen sõna otseses mõttes ühe koha peal olnud tund aega, aga metsas olen tavaliselt kuskil 3-4 tundi ning väljas kokku kuskil 6 tundi.

Kui oluliseks pead originaalsust piltide juures?

Mina loodusfotograafina tahaks alati head pilti saada näiteks mõnest linnust, aga hea linnupildi jaoks on teatud faktorid: puhas taust, kompositsioon, silmakõrgus, hea valgus jne. Selle puhul palju eristuda ei saagi. Kui me kirjutaksime internetis otsingusse „blue tit“, näeksid kõik pildid samasugused välja. Samas oleks kindlasti tore midagi teistsugust luua, aga originaalsus mind nii palju ei mõjuta. Pildi tegin siiski mina oma käte ja ajuga ning olen selle üle uhke. Teiste žanrite puhul ma kommenteerida ei oska, sest mul on nendega vähem kogemust.

Mida pead kõige olulisemaks pildistamise juures?

Protsessi nautimist, et oleks lõbus. Peab olema momendis sees.

Kas vahel on tulnud ette, et enam oodata ei jaksa?

Väga mitte, aga vahepeal tüütab ära küll. Tavaliselt lähen siis lihtsalt edasi kuskile uude kohta, lootuses näha midagi uut.

Kes sulle eeskujuks on?

Otseselt mitte keegi, aga kui ma Instagramis näen häid pilte, siis tahaks ikka samasuguseid teha. Sotsiaalmeedias jälgin teisi loodusfotograafe, päris mitu neist on isegi eestlased.

Kuidas sa pilte töötled?

See võib naljakalt kõlada, aga töötlen pilte telefonis. Lightroom Mobile. Olen terve elu seda kasutanud. Olenevalt pildist läheb mõnikord ainult paar minutit aega. Tavaliselt ma järjest kõiki pilte ei töötlegi, vahepeal teen ka pause. Vahel lähebki nii paar päeva aega, et pilte täpselt selliseks saada, nagu tahan.

Mis teeb sinu jaoks lihtsa pildi ideaalseks pildiks?

Võibolla see, kui sa hakkad selle pildi peale rohkem mõtlema.

Jan Eriku pilte ja tegemisi saab jälgida Instagrami kontol @janerikjaeski. Minge kindlasti tema pilte lähemalt uurima!

PERGis visatakse pool toidust ära: Daily juhataja ei soovinud meie küsimustele vastata

Toiduraiskamine on globaalne probleem, mis mõjutab tervikuna meie keskkonda, majandust ja ühiskonda. Ligikaudu kolmandik kogu maailmas toodetud toidust raisatakse või jäetakse kasutamata, põhjustades sellega tugevat kahju nii enda rahakotile kui ka toidu valmistamiseks vajalikele ressurssidele – vesi, maa, energia ning tööjõud. Toiduraiskamine ei puuduta alati tarbijat, sest toitu raisatakse tootmise- ja tarneahelas igas etapis. 53% toidust raisatakse kodumajapidamistes, 19% toiduainetööstustes, 12% toitlustusasutustes, 11% tootmises ning 5% kaubanduses. Üks inimene tekitab kodumajapidamises 61 kg toidujäätmeid, millest 26% võib lugeda toidukaoks. Kõige rohkem toidujäätmeid tekib just lastega majapidamistes, kus peamiseks

toidu ära viskamise põhjuseks on selle ülejääk. Enim lähevad raisku aed- ja juurviljad ning valmistoidu jäägid. Eelkõige on liigne toiduraiskamine probleemiks just rikastes riikides, kus inimestel on võimalik endale pidevalt toitu lubada, kuid järjest rohkem on näha märgatavaid muutusi ka Eestis. 2021. aasta SEI uuringust selgus, et Eesti kodumajapidamistest, toiduainetööstustes, kaubanduses ning toitlustuses tekib ligi 167 000 tonni toidujääke. Eesti toidupoodides jääb aastas müümata ligi 22 800 tonni toidukaupa ning toitlustasutuste ligikaudne toidukadu on 7500 tonni aastas. Siiski tekitavad kodumajapidamised 80% kogu toidujäätmete tekkest.

Kuigi probleem ulatub koduköökidest suurte toiduainetööstusteni, on koolitoidu raiskamine üks valdkondi, mis anub, et temaga tegeletaks. Oluline on suunata tähelepanu sellele, kuidas koolisene toiduraiskamine mõjutab nii õpilasi, koolide eelarvet kui ka keskkonda ning mis on võimalikud lahendused probleemi vähendamiseks.

Üks peamisi alguspunkte koolitoidu raiskamise juures on üleliigne toit. Valmistatakse rohkem, kui tegelikult tarbitakse, või rohkem, kui õpilastel lubatakse võtta. See viib olukorrani, kus visatakse ära väga suures koguses täiesti värsket ja söömiskõlblikku toitu. Lisaks üleliigsele kogusele on ülejäägi põhjus ka kesised toidumenüüd. Kui tihti oled ise kalasupi söömata jätnud ja hoopis Selverisse tõtanud?

Raisatud toit mõjutab koolide eelarvet, mis on Eestis juba isegi üsna kesine, põhjustades olukorra, kus pannakse koolitoidu alla suur summa, mis lõpetab lõpuks siiski prügikastis. Prügikastist liigub see suure tõenäosusega prügimäele, kus pole toidul enam mingisugust väärtust.

Raisatud toit mõjutab koolide eelarvet, mis on Eestis juba isegi üsna

kesine, põhjustades olukorra, kus pannakse koolitoidu alla suur summa, mis lõpetab lõpuks siiski prügikastis. Prügikastist liigub see suure tõenäosusega prügimäele, kus pole toidul enam mingisugust väärtust.

Küsitlesime ka PERGi avatud ning sõbralikke Daily töötajaid, et uurida, kui palju toitu üle jääb, mis ülejäänud toidust siis ikkagi saab ning miks nad seda ise süüa või koju kaasa võtta ei võiks.

Söögitäride jutu järgi jääb toitu üle kõige rohkem päevadel, kui on tehtud vaele vestusi ning õpilasi tuleb vähem, kui algselt on oodatud. Uuriti võimalusi, et toidujääke Toidupanka või varjupaika saata, kuid vastuseks tuli, et sel juhul pole varjupaigas elavatel inimestel endal enam motivatsiooni, et tööd teha ja lahendusi leida. Neil on soe elupaik ja süüa saavad nad isegi ilma toidujääkideta. Samuti pole lubatud inimeste toidujääke loomadele annetada. Allesjäänud toit leiab oma tee prügikasti, kui söögitärid just ise endale täishinna eest portsjoni ei osta ja ka sel juhul läheb osa toidust äraviskamisele. PERGi söögitädi avaldas, et pool nende prügist koosneb tõesti toiduülejääkidest. Söögitädi palub õpilastel

toiduportsjoneid jälgida ning kutsub õpilasi üles viisteist minutit enne kahte uuesti sööma tulla. Sel juhul ei pea isegi õpilaspiletit näitama.

Kuigi vestlus söögitädiga oli sisukas, siis tekkis meil siiski palju lisaküsimusi. Miks peavad nad ka ise maksma ühe toiduportsjoni eest täishinna, kui kogu toit niikuinii prügikastis lõpetab? Miks ei ole Daily otsinud lahendusi ja viise, kuidas allesjäänud toit säästlikult ära kasutada? Ainuke viis, et saladuseloori natukenegi kergitada, oli Daily „peakontoriga“ ise ühendust võtta.

Otsisime netist välja Daily juhatuse kontaktid, et kiire telefonikõne teel oma küsimustele vastust leida. Proovisime mitut erinevat numbrit, kuulasime mitut erinevat ootetooni, kuniks meie kõnele siiski vastati. Toru haaras sõbralik naisterahvas. Tutvustasime ennast ja enda projekti ning uurisime toiduraiskamise tagamaid, tuues välja selle, et sööklatädid ise peavad samuti toidu eest täishinda maksma, kuigi allesjäänud toit suundub äraviskamisele. Toru haaranud entusiastliku naise hääl muutus nüüd üsna mõtlikuks ning kui algul tundus, et meie vestlus viib vastusteni, siis pärast selgitust pakkus naine meile, et saadaksime talle küsimused hoopis meilile. Põhjendades soovi sellega, et

meil endil oleks ka kergem, kui vastused oleks nende poolt korrektselt sõnastatud ning vastused oleks nii-öelda üks ühele. Niisiis võtsime uue suuna ning saatsime küsimused meili teel uuesti.

Uurisime, mis täpselt ülejäänud toidust saab ning kas Daily on leidnud toidu äraviskamisele alternatiive, mitme kodutute varjupaigaga on ühendust võetud, et leida koht üle jäänud toidule ning kuidas kommenteeritakse toidu väljaostmisvajadust olenemata sellest, et toit äraviskamisele läheb.

Vastuses toodi välja, et Daily poolt hallatud sööklates viiakse läbi toidujäätmete kaalumisi ning novembris on neil traditsiooniliselt keskkonnakuu, kus juhitakse tähelepanu toiduraiskamise probleemile. Daily eesmärk on realiseerida enamik toitu koolis kohapeal ehk kui toitu jääb üle, siis võivad õpilased tulla teist korda uuesti sööma. Nende andmetel on allesjäänud toidu kogused niivõrd väikesed, et nende sõidutamine Toidupanka või kuhugi mujale ei tasu ennast ära ning samuti pole lubatud edasi annetada toitu, mis on marmiidis väljas seisnud. Daily juhataja kirja lõpetas lause: „Keskkonnale on parem, kui realiseerime toidu kohapealses sööklas ehk siis lubame õpilastel uuesti sööma tulla.“

Vastus tuli kiirelt, kuid vastuses oli väga vähe räägitud asjadest, mida algselt olime küsinud. Ei kommenteeritud töötajate vajadust sööki välja osta ning samuti ei avaldatud, kui palju seda toitu siis lõpuks ikka üle jääb. Saatsime uue meili, et täpsustusi küsida, kuid Daily vastust ei ole tulnud ega paista ka tulevat.

Palju küsimusi jäi õhku ning tundub, et peame asjale lähenema sügavamalt. Võib-olla leiame oma kauaotsitud vastused juba järgmisest väljaandest. Seniks soovime teile rõõmsat meelt ja täis kõhtu!

Linn on meie kasutada

PERGi käivad teispäeviti külas esinejad, kes tutvustavad oma valdkonda lähemalt. Saime kohtuda PERGi kooli ümbruse arhitektidega Karin Bachmanni ja Juhan Teppartiga, kes rääkisid koolimaja kavandamisest. Kuna aprillis oli meie koolis teemaks rattasõit linnaruumis, oli külas ka veel liikuvusspetsialist Aksel Part ja rattaentusiast Tõnis Savi.

Kujutame ette, et elad keset suurlinna kõrges kortermajas, mille ümbruskond koosneb ainult toidupoe, pisikesest pargist ning laiadest autoteedest. Võib-olla tahaksid õhtuti hoopis korvpalli mängida või väiksemad pereliikmed kiikuma viia. Selleks, et avalikku ruumi targalt ilusa välisruumi jaoks ära kasutada, on olemas nutikad maastikuarhitektid.

Et kujundada head avalikku ruumi, on vaja lähtuda sellele iseloomulikest joontest. Avalik ruum peaks olema kõigile kättesaadav ning mugav, sealhulgas arvestama erinevate vanuserühmade ja nende võimekusega. Ruumi tuleb kavandada nii, et see vastaks kasutajate vajadustele ja pakuks erinevaid võimalusi ning lahendusi. Ehk siis eelnevalt mainitud kortermaja hoovis võiks hoopis leiduda mõni mänguväljak, pink või kõnnitee. Sealjuures ei tohi unustada, et välisruum peab inimestele ka silmailu pakkuma, et luua atraktiivne ning meeldiv keskkond, mis on inspireeriv ja lisab ümbritsevatele piirkonnale väärtust. Heale esteetikale aitab kaasa liigirikas ja ilus haljastus, mis loob meeldiva ja looduslähedase keskkonna ning loomulikult on kõrgel kohal ka õige mööbli ja varjualuste kujundus. Kõige olulisem osa välisruumi kujundamisest on turvalisus. Planeerimisel tuleb arvestada sellega, et piirkond oleks hästi valgustatud, transpordivahenditele oleks kehtestatud rangemad liikluskorraldused ning kasutusele oleks võetud ohutusmeetmed, et õuealade kasutajad ennast ei vigastaks.

Välisruumi kujundamine võib pealtnäha tunduda üsna lihtsa tööna, kuid reaalsuses hõlmab see nii palju vajalikke oskusi. Maastikuarhitektid peavad olema väga loovate ja paindlike ideedega. Samuti tuleb osata disainida ning tunda selleks vajalikke tarkvarasid.

PERGi õueala planeerimisel toimus palju ootamatusi. Kord liikus läbi hoovi looklev rada, siis jälle täiesti sirge. Kord oli terve maapind tasane, siis jälle mitte. Lisaks rääkisid arhitektid erinevatest haljastusalastest lahendustest, milleni nad üheskoos jõudsid. Üks neist on kõrgete ilusate mändide istutamine, kuna Eesti nunnud ja pisikesed männid ei kataks õueala piisavalt efektiivselt ära. Loomulikult on asju, mida arhitektid ise oleksid tahtnud teisiti teha, näiteks maa sisse kinnitatud kiiged. Küsimusele, miks need kiiged maa sees kinni olema peavad, osati põhjenduseks tuua kasutajate turvalisus.

Aksel Part, kes tegeleb oma töös säästva liikuvuse strateegiatega loomisega ning inimeste liikumiskäitumise suunamisega, rääkis, miks on inimesekeskne linn tervise ja jõukuse jaoks oluline. Ruum suunab inimest ning meil on võimalus seda ise kujundada ja panna tööle nii, nagu meie seda tahame.

Suurem osa linnas liiklejaid kasutavad transpordiks autot. Auto peale kulutab aastas keskmine inimene 3000 €. Mõelge, mida kõike selle rahaga teha saaks. Autoga ringi liikumine on suur kulutus individidele ja ühiskonnale, mida saaksime ju tegelikult muuta. Muutes autoteed osaliselt rattateedeks, oleks linn ligipääsetavam suuremale hulgale inimestele. Kellel meist ikka jagub närvi ummikus rohkem kui 5 minutit olla?

Näiteks tõi Part Tartus toimuva Autovabaduse puiestee. Suvel muudetakse kuuks ajaks mitmerealine maantee jalakäijate ja kergliiklejate pärusmaaks.

Guerilla urbanismiga on igal inimesel võimalus algust teha. Saab näiteks tuua Karlova kooli ümbruse, mis tehti autovabaks kasutades liikluskoonuseid. Selleks pole vaja betoonigi valada.

„Sorri, et hilinesin, haige ummik oli.“ Lause, mida vähemalt kõik ühe korra oma elu jooksul kuulnud või kasutanud on. Tegelikult peaks ummikuid tänavatel aina vähem kohtama, sest enamik tänapäeva linnadest on ehitatud autodele mõeldes. Selleks, et saada selgust, kuidas linnaruumi multifunktsionaalselt ja inimsõbralikult ära kasutada, tuli meile külla Tõnis Savi, arhitekt ning suur rattaliikleja.

Auto peaks võtma tänaval kõige vähem ruumi. Rõhk peaks olema inimestel ja ruumil mida nemad vajavad, et ennast ümbritsevas keskkonnas hästi tunda. Kui luua kompleksne ja terviklik ruum, siis saavad inimesed kompleksse ja tervikliku keskkonna, millel on rohkem kasutusvõimalusi kui lihtsalt autoga liiklemine. Selle asemel et luua tühjasid surnud ruume, saab luua need samad ruumid mitme erineva funktsiooniga. Tihti takistab sellise keskkonna sündi vabandus, et autosid liikleb tänavatel rohkem kui jalakäijaid või rattureid. Tegelikult mõjutab ruumikasutust see, milliseks ruum kujundatud on. Kui linnaruum on disainitud autodele, siis kasutavad inimesed autosid ja neile mõeldud mugavusi. Kuid kui kujundada see sama ruum jalakäijatele ja ratturitele, siis muudetakse oma harjumusi ning kasutatakse uut ruumi enda jaoks hästi ära. Suurlinn ei peaks olema disainitud selleks, et seda kiirelt läbida, vaid selleks, et seal paiknevad elanikud tunneksid ennast mugavalt ja turvaliselt. Sama teemat jäävad saatma ka Tõnis Arjuse sõnad: „Linn on loodud inimestele.“

Tour d'ÖÖ, mis tegelikult ei ole linnavalitsusega kooskõlastatud sündmus, on üks näidetest, kuidas pöörata tähelepanu ratastele. Õhtul liigutakse massidena mööda linna, tutvustades sellega Eesti rattakultuuri. Ka PERG on sellest nišši võtnud ning korraldanud aprillis oma rattakampania, Tour de PERGi, kus kooli õpetajad ja õpilased väntasid koos mööda Pelgulinna, pöörates tähelepanu rattaga liiklemisele ja linnaruumi kasutamisele. Linn on loodud inimestele.

Kuidas nukud ellu ärkavad

Aprillis avati Pelgulinna riigigümnaasiumis nukunäitus. Näituse on üles seadnud TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilased. Selle jaoks tuli PERGi külla üks üliõpilastest, Rebecca Villem, kes räägib dekoraator-butafoori ametist ja enda kogemustest, andes erinevaid eluks vajaminevaid nippe.

Dekoraator-butafoor on Rebecca sõnul inimene, kes teeb kujundusi teatri-, filmi- ja teletlavastustele ja valmistab kujunduselemente, viies ellu kunstniku nägemust. See amet on mõeldud väga loomingulisele inimesele, kellel on head käelised oskused, lai huvi erinevate tehnikate vastu ja kellele meeldivad väljakutsed.

Isikuomadustest vajab see amet kõige enam nutikust, sest ühe asja tegemiseks on hästi palju erinevaid variante ja sageli tuleb leida õige lähenemisviis, kuidas kõige enam raha-, aja- ja närvikulu kokku hoida. Kunstikoolis käimine aitab ka nutikusele kaasa. Kui oled huvitatud erinevatest valdkondadest, siis küll see omadus tuleb.

Dekoraator-butafooriks õppimine annab väga seinast seina oskusi. Õpitakse käsitlema erinevaid tööriistu ja materjale. Joonistamise ja maalimise oskus on Rebecca jaoks butafoori

Rebecca Villem koos valminud nukkudega

vundament, sest peab oskama näha tervikut ja olema valmis väikest kavandit igasse formaati suurendama. Kindlasti areneb võime mõelda ruumiliselt, sest väga palju on mahulisi vorme. Õppeainete raames õpitakse tegema jooniseid, makette, maske, võetakse kips- ja silikoonvorme, imiteeritakse erinevaid pindu ja vahel tuleb ette ka õmblustöid. Kogu selle tööprotsessi käigus areneb ka ajaplaneerimis- ja koostööoskus.

Kui suur mängimisvabadus dekoraator-butafooril on, sõltub väga palju töö tellijast. Osad omavad väga kindlat ettekujutust, mida nad ootavad ja tahavad. Teised soovivad rohkem butafooripoolset mõtete väljapakkumist ja iseseisvat pusimist.

Kõik need asjad, mida butafooriks õppimisel tehakse, tulevad igal pool kasuks. Kasvõi kodus remondiks, ehituspoodide vahekäigud saavad aja jooksul üpris tuttavaks.

Rebeccal tuleb muidugi ka motivatsiooni puudumist ette. Nendest tuleb lihtsalt kuidagi üle minna. Tal on tavaliselt nii palju erinevaid projekte, et ei saa lubada endale allaandmist. Tuleb sihti silme ees hoida ja edasi punnitada. Vähem meeldivate ülesannete juures teeb ta mõnikord karaoke- ja tantsupause. Rebeccat ennast motiveerib väike tunnustusjanu ja ka lõpptulemus. Teadmine, et välja tuleb midagi väga lahedat, on suureks edasilükkavaks jõuks.

Butafooriks õppijad omandasid teadmisi nukkude tegemisest “Alice Imedemaal” tegelasi valmistades. Rebecca tegi veidike hullumeelse Märtsijänese, sest tema meelest on jänesel huvitavad näovormid ja tänu sellele leiab toredaid kohti, mida rõhutada.

Nukutegemise kursuse läbiviija Annika Aedma rääkis, et nukule tuleb anda piisavalt palju vahvaid detaile, et tal oleks üldsegi võimalik laval ellu ärgata. Nukule võib vabalt teha juuksed sulgedest, mis on õhulised ja nukku liigutades on kiharad kerged ja lendlevad. Nii tekib tal oma loomulik liikumine. Rebecca arvates muutub nukk aga alles siis elavaks, kui näitleja või keegi teine temaga mängib.

Rebecca valmistatud Märtsijänese

Butafooride tunnid on hajusalt jaotatud ja nukudega tegeleti kuu aega. Samal ajal tehti teisi asju ka. Rebecca meelest võib sellise nuku valmistamiseks kuluda intensiivselt umbes nädal või kaks. Tööprotsesside vahel on palju kuivamisaega. Selle tõttu võivad butafooride tööd mõnikord ka pikeneda.

Rebecca soov TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiasse minna tekkis sellest, et ta pidas ennast põliseks Viljandi tüdrukuks. Ta vaatas alati, kui lahedad inimesed sealt majast väljusid. Seetõttu sai ta aru, et tahtis ka olla samasugune.

Rebecca kõige närvekõditavam käsile võetud projekt oli teise õppeaasta lõpus. Tuli teha ühe Soome reklaamiagentuuri jaoks akrüülvaigust 70 cm kõrged skulptuurid. Inspiratsiooniks olid ees Ivo Lille klaasskulptuurid. Need pidid olema seest tühjad, et neid oleks võimalik reklaamivõtetel lõhata. Neile puuriti alt auk sisse, sisse pandi püssirohtu ja skulptuurid tegid põmm! Rebecca pidi ise vajalikud materjalid tellima. Ta polnud varem akrüülvaiguga kokku puutunud ja nii suurt vormi võtnud. Ja kui laua peal on 11 silikooni komplekti ja teades, et juba nende kogusumma on üle 500

euro, oli seest tal veidi õõnes tunne. Osad skulptuurid ei tulnud välja ning nende jaoks otsiti uus valmistaja. Lõpuks oli tal ka kursusekaaslane abiks ja nad ööbisid koolis, et varahommikuks asjad kaubiku peale saada. Nagu öeldakse – lõpp hea, kõik hea. Rebecca soovitab soojalt selliseid väljakutseid võtta.

Kui sa tundsid lugedes, et dekoraatorbutafoori amet sobiks sulle, siis rohkem infot leiad Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia koduleheküljelt.

Nukude väljapanek PERGis

Albert Camus' elu, olu ja kirjandus

Albert Camus oli prantsuse kirjanik ja filosoof, kes sündis ja kasvas Alžeerias. Pärast ülikooli lõpetamist sai temast ajakirjanik. Teise maailmasõja puhkedes viibis ta Pariisis, kust ta proovis sakslaste sissetungi ajal edutult põgeneda. Hiljem liitus ta Prantsuse vastupanuliikumisega ning oli keelatud ajakirja *Combat* peatoimetaja. Sõja lõppedes kerkis ta kirjandusmaailma superstaariks, 1957. aastal pälvis Camus Nobeli kirjanduspreemia. Camus oli kaks korda abielus, tal oli palju armukesi ja kass, kelle nimi oli Sigaret. Kuigi teda seostatakse tihti eksistentsialismi ja absurdismiga, soovis ta ise, et teda nähtaks rohkem mõtleja ja inimesena kui mõne ideoloogia või mõtteviisi esindajana.

Siiani populaarne Albert Camus' novell „Võõras“ (1942) on üks tähtsamaid 20. sajandi kirjanduslikke teoseid, sest see käsitles eksistentsi puudutavad küsimusi ajal, mil sellised teemad olid põlatud. Novell algab kurikuulsate lausetega: „Ema suri täna. Võibolla eile, ma ei tea.“ Novelli peategelane on Meursault, mitte millestki hooliv ja ühiskonnast eraldatud sotsiopaat. Novelli lugedes võib temast jääda kiretu, passiivne ning robotlik mulje. Ta pani tähele pisasju, ei olnud teadlik oma tegude mõjust ega uskunud surmajärgsesse ellu.

Novell tiirleb ümber kolme surma: Meursault' ema surma, Meursault' sooritatud mõrva ja lõpuks ka tema enda hukkamise. Ta polnud huvitatud oma ema matustest, kuid läks siiski kohale, sest tundis kohusetunnet. Peale matuseid jätkas Meursault oma tavapärase eluga. Ta kohtas trepikojas oma naabrit Raymondit, kes jutustas talle, kuidas ta oma armukest peksis, kui sai teada, et too teda pettis. Tulemusena läks Raymond oma armukese vennaga kaklema ja palus nüüd Meursault' abi armukese tagasi meelitamisel, et teda veelgi terroriseerida. Meursault nõustus ja kirjutas armukesele samal õhtul.

Meursault, tema kaaslane Marie ja Raymond läksid rannaäärsesse majja. Nad märkasid kalda ääres kahte araablast, kellest üks oli Raymond armukese vend. Raymond kaalus nende tulistamist, kuid Meursault rahustas ta maha ja võttis talt püssi ära. Hiljem otsustas Meursault siiski Raymond armukese venda tulistada, kuna päike paistis talle silma. Ta sattus vanglasse, kus Marie teda külastas, lootusega kunagi abielluda. Meursault'd aga see plaan väga ei huvitanud ning enamiku vanglas veedetud ajast ta lihtsalt magas.

Meursault viidi kohtumajja, kus paljud inimesed ta ema matustelt tõid esile, et ta ei tundnud leina. Olgugi et Marie proovis olukorda päästa, ei olnud sellest eriti kasu, sest järgmisel päeval nimetas prokurör Meursault'd koletiseks ja väitis, et ta moraali puudumine seab kogu ühiskonna ohtu. Meursault mõisteti süüdi ja tema karistuseks oli pea maharaiumine. Vanglasse naastes polnud ta oma süüdistusega rahul ja muutus meeleheitlikuks. Sellel hetkel võttis Meursault esimest korda tõeliselt omaks idee, et inimese olemasolul pole suuremat tähendust. Ta hülgas igasuguse tulevikulootuse ja selle aktsepteerimine muutis Meursault õnnelikuks. Kogu elu tähenduseta veetes, leidis ta rahu vaid hetk enne surma. Meursault oli oma surmaga rahul, sest ta teadis, et ei pea enam kunagi olema olukorras, kus temast eeldatakse ebavajalikele, ebarealistlikele ja absurdsetele ühiskonnainormidele allumist.

Absurdikirjanikud leiavad, et elu on mõistusevastane ja mõttetu ning inimesed otsivad elu mõtet lootusetus maailmas, kust pole tegelikult midagi leida. Vältimaks nihilistlikusse kõige eitamise hoogu langemist, leiavad absurdistid, et kõige õigem on hakata oma negatiivsusele vastu ja leppida elu mõttetusega. Albert Camus' essee „Sisyphose müüt“ (1942) mõtestab sügavamalt lahti sedasama absurdifilosoofiat, tuues esile vanakreeka mütoloogiast pärit tegelase Sisyphose. Camus väidab, et õnne võib leida isegi tühises püüdluses. Sisyphose igavene töö andis ta elule mõtte. Olgugi et Sisyphos oli jumalate poolt süüdimõistetud ja ta pidi igavesti kivi ülesmäge lükkama, oli ta seda tehes õnnelik.

Paljudel meist on elus mõni kivi, mis pärast pikka vaeva tühiselt mäest alla veereb ning mida pärast hetkelist kurbust me jälle ülespoole rükkima hakkame. Olgu selleks matemaatikahinded, jõusaalis käimine, inimsuhted või midagi muud, kus tajume ühtelugu langemist ja seejärel taas vaevalist edenemist. Me armume mõttetutesse lootustesse, mis meid pidevalt alt veavad ja see viib meid masendusse. Camus leiab, et sellistel hetkedel peab olukorda aktsepteerima ning enda ellu taas armuma, mõtetes selgusele jõudma ja mitte langema negatiivsusesse. Ta leiab, et vastuhakk mõttetusele on parim viis, ja ka ainus viis, rahu leidmiseks. Omaenda leidmine absurdses maailmas on lootusetu nagu Sisyphose püüdlus kivi mäe tippu veeretada.

Camus sureb 4. jaanuaril 1960 autoõnnetuses. Autost leiti 144-leheküljeline käsitsi kirjutatud autobiograafilise romaani mustand, mis põhines kirjaniku lapsepõlvel koloniaalses Alžeerias. Camus uskus, et sellest saab ta elu parim töö.

Legendaarne laskesportlane Peep Sõber

Uus Mõjulaine, sama vana hea Heiki! Meie töökas haldusjuht on meid taaskord õnnistanud artikliga. Kuna Heiki entusiasmil piiri näha pole, otsustas toimetus talle pühendada omaenda rubriigi ning Heiki kirjutisi saab nautida igas edaspidises väljaandes! Seekord uuris ta ühe väga erilise PERGi inimese huvitavat elulugu.

Sattusin hiljuti esimest korda Männiku lasketiiru. Seal olid seinad täis tabeleid ja fotosid, mis kõik kinnitavad, et Eestist on pärit nii palju edukaid laskureid. Muidugi ei sattunud ma juhuslikult Männikule. Tutvustavat ringkäiku tegi mulle meie kooli füüsikaõpetaja Peep Sõber. Tõenäoliselt juba aimate, et Peebu nimi on samuti neil stendidel mitmetes kohtades kirjas. Peep on nimelt 14-kordne Eesti meister laskmises!

Peep alustas laskmist kuuendas klassis, kui käis sõpradega mõned korrad Westholmi kooli lasketiirus. Seitsmendas klassis oli selline juhus: koolitundi tuli lasketreener Nikolai Viru ja kutsus kõiki spordiklubi Dünamo lasketiiru trenni. Uskuge või mitte, aga Peebu sõnul läks esimesse trenni pool klassi. Muidugi järgnevatel kordadel jäi huvilisi järjest vähemaks. Peep oligi ainuke, kes tõsisemalt alaga tegelema hakkas. Erinevatel spordialadel on erinevad nüansid, millest järeldatakse, kas spordihuvilisest võib tippsportlane saada või jääb ta harrastaja tasemele. Laskmises näitab potentsiaali lasketihedus – kõik lasud peavad olema ühes piirkonnas. Ei olegi tähtis, et kohe algul kümnesse kõmmutad. Treeneri sõnul peaks treenijate eesmärk olema olümpiavõitjaks saamine. Kuni tänaseni ei ole meil laskurite seas veel ühtegi olümpiavõitjat.

Esimese tõeliselt suure võidu sai Peep 1966. a toimunud Tallinna noorte meistrivõistlustel vabapüstoli ja spordipüstoliga laskmises (kaks kulda ja üks hõbe) ning veel vägevama esikoha 1968. a Eesti koolinoorte meistrivõistlustel. Viimane tulemus tähendas ühtlasi Peebu kui keskkooli viimase klassi õpilase kaasamist Eesti täiskasvanute laskekoondisesse.

1968. a kujuneski talle väga edukaks. Koos teiste koondislastega võideti Eesti-Soome maavõistlus ja ta täitis meistrinormi 585 silmaga (30 lasku ringmärki ja 30 lasku siluetti). Meistersportlase märgi üleandmine toimus koolis pidulikult aktusel. Peebul võis väga uhke tunne olla.

Peep Sõber täitis meistrinormi

Nädalavahetusel tehti Tallinnas linnadevahelise korrespondentsvõistluse avalasud. Kuigi meie paremikul on praegu puhkeperiood, saavutati mitmeid häid tulemusi. Nii märgiti kiirlaskmises Helve Arusoole 581 silma. Noorteklassi kuuluv Peep Sõber laskis revolvrist 585 silma ja täitis meistrinormi. E. Timko sai 583 ja A. Lainväe 581 silma. 60 lasuga lamades oli meistrinormi täitmas Mati Raun, kuid lõpuks jäi tal jällegi üksainus silm eesmärgist puudu. Tulemus — 591 silma.

Paljudes maades eluõiguse võitnud õhupüss on võetud ka MM-võistluste programmi. Kaks aastat on sellest relvast lastud üleliidulistel võistlustel. Meil on takistuseks olnud märklehtede vahetusseadme puudumine. Seekord pandi häda sunnil võistlejale ühekorraga trobikond märklehti ette ja võistlus peeti ära. Lasketiirude valdajad peaksid aga võtma südameasjaks vahetusseadmete ehitamise. See on igale organisatsioonile jõukohane.

Tulemusi.
MEHED. Vabapüstol: 1. A. Bergmann («Kalev») 535, 2. H. Milling («TR») 527, 3. A. Jakimenco («D») 524.
Õhupüss: 40 lasku püsti: 1. K. Oja («Kalev») 360, 2. R. Horn («D») 358, 3. A. Suvli («K») 351.

NAISED. Vabapüstol: 1. E. Tuulmägi (NA) 256, 2. E. Vald-oja («TR») 255, 3. V. Kuuse-mets («D») 252.
Õhupüss: 40 lasku püsti: 1. M. Kontkar 370, 2. E. Gre-vingk 363, 3. R. Maide (kõik «D») 360.
NOORED. Vabapüstol: 1. P. Sõber («D») 538, 2. R. Virolai-nen («Noorus») 536, 3. A. Ko-marov («D») 533. **Õhupüss:** 1. T. Vendel («Noorus») 355, 2. V. Tuur («D») 347, 3. T. Rel-numäe («TR») 346.
 Võistlused jätkuvad eelole-val nädalavahetusel.

J. TALU

**PEEP SÕBER
TÄITIS MEISTRINORMI**

Laskurite üleliidulisel linnadevahelisel korrespondentsvõistlusel ületas Tallinna koolipoiss Peep Sõber (pildil) revolvriharjutuses 583 silmaga esmakordselt meistrinormi. Vabapüssiharjutuses 60 lasku lamades saavutas Mati Raun 591 silma.

G. Vaidla ja H. Karro fotod

1968. a. PARIMAD

KSÜ «Noorus» selgitas kõigil spordialadel välja oma 1968. a. parimad sportlased:

laskmine	Heli Rass (Elva Keskkool) Peep Sõber (Tallinna 2. Keskkool)
----------	--

Spordileht, 18. november 1968 ja Kodumaa 27. november 1968

Säde 1. veebruar 1969
(Eesti parimad noorsportlased)

Stend Männiku lasketiirus.

Ajakirjandus on alati püüdnud uudistele huviäratavaid pealkirju panna. Kõik ikka lugejate ja kuulajate juurde saamise nimel. Nii oli ka 1969. aastal Jerevanis toimunud üleliiduliste koolinoorte spartakiaadi võistluse kajastamisel. Õhtuses raadio spordiuudiste saates esitati ülevaade spartakiaadil toimunud. Saates öeldi, et Peep Sõbraga juhtus tulejoonel õnnetus. Peebu ema pidi südamerabanduse saama, sest arvas, et Peep sai õnnetuses surma. Tegelikult hakkas lihtsalt püstol tõrkuma ning Peep jäi laskmisel ajahätta.

Loogiliseks jätkuks olid võidud Nõukogude Liidu noorte ja juunioride meistrivõistlustel.

Spordileht 10. juuli 1970

Vähehaaval hakkame ka füüsikaõpetaja ametini jõudma. Peep lõpetas 1969. a keskkooli ja asus õppima füüsikaõpetajaks Tallinna Pedagoogilisse Instituuti (tänapäevase nimega Tallinna Ülikool). Samal ajal vormistati ta ka palgaliseks laskeinstruktoriks spordiklubis Dünamo. Tegelikult tähendas see elukutselist sportlast, mida ametlikult Nõukogude Liidus ei tohtinud olla.

Tallinna Pedagoogilises Instituudis ei olnud sõjalise kateedrit ja nii tuli minna pärast ülikooli lõpetamist aastaks sõdurina sõjaväkke (piirivalvesse). Spordiklubi Dünamo maksis Peebule aga stipendiumi edasi ning jätkus ka tavapärase treenimine ja võistlemine.

1971. a oli Peep esimest korda Eesti täiskasvanute meister vabapüstoli laskmises 60 lasuga, kokku 567 silmaga. See oli ka tol ajal Eesti rekord. Pange tähele, et sama tulemusega võideti 1968. a México olümpial kuldmedal.

Peep SÕBER
REKORDI-
VORMIS

Vabariigi laskemeistrivõistluste eel esines silmapaistvalt üks meie noorema generatsiooni püstolilaskureid Peep Sõber. «Dinamo» üleliidulistel juunioride meistrivõistlustel võitis ta kaks esikohta heaklassiliste tulemustega (õhupüstolis 378, vabapüstolis 552 silma).

Õhupüstoliharjutuses on tulemus vabariigi rekord, Senine tipp tulemus oli Arvi Lainväe 370 silma. Tasub meenutada, et mullustel MM-võistlustel viis 380 silma 6 parema hulka. Vabapüstolis kordas P. Sõber E. Ringeveldi nimel olevat vabariigi rekordi.

V. AASMA

PEEP SÕBER laskis Kišinjovis vabariigi rekordi õhupüstoli harjutuses. A. Palloni fotod.

Läti—Leedu—Eesti matsil juhivad meie vabariigi laskurid 33 punktiga. Leedul on 29, Lätil 25. Püstoliharjutuse võitis Peep Sõber (555) kahe leedulase, püssiharjutuse rahvaste spartakiaadi kuldmedalimees Rein Horn (1134) kahe Läti NSV laskuri ees.

Spordileht 24. mai 1971 ja 12. september 1975.

1972. a toimus Kuubal Nõukogude Liidu ja Kuuba maavõistlus laskmises. Tegelikult oli kogu Nõukogude Liidu koondis täielikult kokku pandud Eestist pärit laskesportlastega. Siingi saavutas Peep pjedestaalikohad.

Rahulikult ja kiiresti laskis Peep Sõber — seeriad 90, 93, 91, 92, 91. Viimases kadus aga rütm ja mitte kuidagi ei tahtnud lasud tulla. Mõtted võimalikust võidust ja selja taha kogunenud pealtvaatajate summin ei tulnud muidugi kesken- dumisele kasuks. Jäi veel viimane lask, mis pidi sattuma 9-sse. Pärast mitmekordset sihtimist kõlas lask — 8 silma. Seega viimane seeria 88 ja kokku 545 s. See oli küll võitjaga võrdne, kuid halvem viimane seeria jättis Sõbra teiseks.

Kuuba võistluse meened

Spordileht 6. märts 1972

Nooruke Peep Sõber, kes on juba läbi teinud rahvusvahelised tuleristsed. „Laskmine“, Tallinn 1972.

1979. aastal toimunud Moskva eelolümpial tehti dopingukontrolli. Kuna riigis oli palju väga kõrgel tasemel laskjaid, maailmas võideti enamasti kõik kõrgemad kohad ja igast riigist pääses olümpiale ja maailmameistrivõistlustele vaid mõned võistlejad, siis pole ime, et üleliidulised võistlused olid taseme poolest sageli kõvemad kui muud maailma suurvõistlused. Samal aastal toimunud üleliidulise spordiklubi Dünamo revolvrisk laskmise meistrivõistluste võitu peabki Peep kõige olulisemaks.

1970ndatel aastatel oli Peedul palju lennukiga lendamist. Tänapäeval tundub see imeasjana, aga tol ajal lennujaamades turvavärvaid ei olnudki. Kohver koos nelja relva ja padrunitega tuli lihtsalt anda lennu ajaks lennuki komandöri kätte.

Eesti rekordite edetabelis on Peep samuti esindatud. Seal on kirjas nii: „Vabapüstol 60 lasku, 570 punkti, lastud 1979. aastal Lätis Ventspilsis“. Ala mittetundva tegelasena on mul 570 punkti keerukas hinnata. Kui aga mõelda, et praegu võidetakse Eesti meistrivõistlusi 550-555 punktiga, siis saame aru, et Peep on ikka päris kõva tulemuse saavutanud. Isegi sellise tulemuse, mida pole suudetud 45 aastat üle teha.

Peep toob välja huvitava võrdluse nõukaaja ja tänapäeva vahel. Varasemalt püüti juba varakult andekamad sportlased välja selgitada ja nendega hakati kohe tegelema. Varustus, treeningud, treenerid, võistlustele sõidud jms olid kõik spordiühingu kulul. Praegu on noorte sporti värbamist vähe. See-eest püstol ja padrunid on praktiliselt samaks jäänud. Kusjuures on nii, et relvameister teeb võistluspüstoli täpselt sinu peopesa järgi!

Ühtlasi on Peep siiani ainsa perglasena ka Eesti Entsüklopeedias esindatud. Siiani. Tehke järgi!

Esimese lennu esimesed emotsioonid

Meie kui esimeste perglaste jaoks on see kool kui kasvav puu keset lärmakat betoonlinna. See on vaikne kena kohakene, mis on täidetud hoolivate õpetajatega ja uudishimulike õpilastega, keda juhib šarmantne ja aktiivne meesdirektor.

Eelmisel sügisel esimest korda sisse astudes ei aimanud meist keegi, missugune vahva õppeaasta meid ees ootab. Igavlemiseks pole ühelgi päeval olnud põhjust, kuna meie päevad on täis loomingulisi projekte, aktiivset suhtlust, naljakaid vahejuhtumeid ja kapis ootab meid iga päev telliskivi – ajajoone vihik.

Õpilaste arvates on meie koolil mitmeid plusse: õpetajad on väga toetavad ja aitavad alati hädast välja, meil ei ole tavaline ja igav õppekava, meie kool ei ole depressiivne keskkond ja meid suunatakse inimestega suhtlema, kool on täis seest ja väljast ilusaid inimesi. Meile pakutakse maitsvat mitmekesist toitu ja kui mõni päev toit ei näe kõige isuäratavam välja, siis alati tulevad Selver, Rimi ja Hesburger appi.

Loomulikult kiitmiste hulka kostab alati ka kriitikat: õppekava pole küll igav, aga on stressi tekitav, koondtöö ei ole vajalik, kui on ainult üks töö läbi kukunud, projektid ja suured tööd on korruga ühel ajal, mõni õpilane on negatiivse mõtlemisega ning ei oma piisavalt kohusetunnet ja austust õppetöö vastu.

Seejuures on meie PERG ikkagi alles arenev ja kasvav kool, mis täitub igal aastal uute õpilaste, õpetajate ja huvitavate ainetega. Peamine on kooskõla välimise ja sisemise ilu vahel – ja see meie koolil on.

Siin on teile mõne õpilase meenutusi PERGist esimesel õppeaastal:

„Jalgpallimäng H vs C.“

„Ajamasin oli ekstreemselt tore mõte ja väga hea kogemus!“

„Rebaste ristimine ja ajajoone projektid.“

„Esimene päev PERGis, kui terve esimene lend kokku sai!“

“Ma tegin ühe suvalise kapi lahti ja seal oli üksainus sokk, mille sisse oli topitud hallitama läinud majoneesi, mille mu klassivend ära sõi minu nina ees.“

„Klassijuhataja on mega äge, esimesed projektid olid ka väga naljakad ja ägedad, PERGi DJ on jumala äge ja päeva lõppedes lasi head muusikat, kooli minnes olin väga elevil, tunnid möödusid kiiresti ja tegusalt!“

„Mul on head mälestused nendega, kellega hetkel suhtlen, lihtsalt super, nii hooliv seltskond!“

„Ühel vennal varastati jalgratas, teisel kõrvaklapid ja ühel jalanõud.“

„Kui ma esimesel päeval ei teadnud, et see on õpetajate tuba ja tuimalt sisse kõndisin sinna.“

„1. septembril klassi astudes olin ma väga paanikas ja kartsin nii väga, aga kui see üks tüdruk minuga jutustama tuli, läks mu päev palju paremaks.“

„Hakkasin esimesel arenguvestlusel nutma ja mentor kallistas ja lohutas, ütles, et võin alati temalt kallid tulla küsima!“

Milline näeb välja perglase hommikurutiin?

Kas tahad teada, milline on kõige tavapärasema perglase hommikurutiin? Kas õpilastel, kes käivad samas koolis, on ka samasugune hommik? Oleme läbi viinud uuringu, mille käigus vastasid 105 perglast kümnele küsimusele oma hommikurutiini kohta. Kas sinu oma on keskmise perglase omaga sarnane või erineb see täielikult? Nüüd on sul võimalus teada saada!

Keskmine perglane ärkab igal koolihommikul kella seitsme ajal esimese äratuskella peale. Olenevalt päevast ärkab ta vahel hea tujuga ning vahel halvaga. Hambaid peseb enne hommikusööki, kuid enamasti ta hommikust üldse ei söögi. Igal hommikul peseb perglane nägu, mõnikord teeb nahahooldust ja meiki, harva käib ka pesemas. Enamasti kannab perglane kõige mugavamaid kapis leiduvaid riideid ning jälgib, et need ka omavahel hästi kokku sobituksid. Riiete valimisega läheb tal umbes viis minutit. Kui ta on ennast valmis seadnud, siis kiirustab perglane ühistranspordile, et kooli mitte hilineda.

Siin on ka statistikat:

Mitmenda äratuskella peale sa üles ärkad?

- 42,9% vastanutest ehk 45 õpilast ärkavad esimese kella peale.
- 24,8% vastanutest ehk 26 õpilast ärkavad vähemalt kolmanda kella peale.
- 21,9% vastanutest ehk 23 õpilast ärkavad teise kella peale.
- 10,5% vastanutest ehk 11 õpilast ei ärka, kui äratusi on alla kümne.

Kas sa ärkad hea tujuga?

- 57,1% vastanutest ehk 60 õpilast ärkavad mõnikord hea tujuga.
- 26,7% vastanutest ehk 28 õpilast ei ärka kunagi hea tujuga.
- 16,2% vastanutest ehk 17 õpilast ärkavad alati hea tujuga.

Mida sa enne kooli sööd?

- 29,5% vastanutest ehk 31 õpilast ei söö hommikuti üldse.
- 22,9% vastanutest ehk 24 õpilast söövad hommikuks võileiba.
- 21% vastanutest ehk 22 õpilast söövad hommikuks kohukest, jogurtit, putru jms.
- 15,3% vastanutest ehk 16 õpilast söövad hommikuks hommikuhelbeid/krõbinaid.
- 8,6% vastanutest ehk 9 õpilast söövad hommikuks muna või omletti.

Kas sa sööd enne hommikusööki või pesed hambaid?

- 50,5% vastanutest ehk 53 õpilast pesevad enne söömist hambad ära.
- 34,3% vastanutest ehk 36 õpilast söövad enne hommikust, kui hambaid pesevad.
- 9,5% vastanutest ehk 10 õpilast ei söö hommikuti ja pesevad ainult hambaid.
- 4,8% vastanutest ehk 5 õpilast ei pese üldse hommikuti hambaid.
- 1% vastanutest ehk 1 õpilane ei tee kumbagi.

Kuidas sa koolipäevaks valmistud?

- 62,9% vastanutest ehk 66 õpilast pesevad nägu.
- 59% vastanutest ehk 62 õpilast teevad meiki.
- 52,4% vastanutest ehk 54 õpilast teevad nahahooldust.
- 26,7% vastanutest ehk 28 õpilast käivad pesus.
- 9,5% vastanutest ehk 10 õpilast ei tee ühtegi eelmainitud tegevust.

Kui kaua sa riideid koolipäevaks valid?

- 48,6% vastanutest ehk 51 õpilast valivad riideid kuni 5 minutit.
- 24,8% vastanutest ehk 26 õpilast valivad riided välja eelmisel õhtul.
- 23,8% vastanutest ehk 25 õpilast valivad riideid 5-15 minutit.
- 2,9% vastanutest ehk 3 õpilast valivad riideid 15-30 minutit.

Mille järgi sa seda teed?

- 32,4% vastanutest ehk 34 õpilast võtavad kõige mugavamad riided.
- 28,6% vastanutest ehk 30 õpilast võtavad kõige stiilsemad riided.
- 27,6% vastanutest ehk 29 õpilast võtavad esimesed ettejuhtuvad riided.
- 7,6% vastanutest ehk 8 õpilast kannavad igapäev samu riideid.
- 3,8% vastanutest ehk 4 õpilast võtavad kõige viisakamad riided.

Kui kaua valmis sättimiseks aega kulub?

- 41,9% vastanutest ehk 44 õpilast panevad ennast valmis 15-30 minutit.
- 22,9% vastanutest ehk 24 õpilast panevad ennast valmis alla 15 minuti.
- 17,1% vastanutest ehk 18 õpilast panevad ennast valmis 30-45 minutit.
- 14,3% vastanutest ehk 15 õpilast panevad ennast valmis 45-60 minutit.
- 1,9% vastanutest ehk 2 õpilast panevad ennast valmis 1-2 tundi.
- 1,9% vastanutest ehk 2 õpilast panevad ennast valmis rohkem kui 2 tundi.

Kuidas sa kooli tuled?

- 83,8% vastanutest ehk 88 õpilast tulevad kooli ühistranspordiga.
- 30,5% vastanutest ehk 32 õpilast tulevad kooli jala.
- 21,9% vastanutest ehk 23 õpilast tuuakse kooli autoga.
- 7,6% vastanutest ehk 8 õpilast tulevad kooli jalg- või tõukerattaga.
- 4,8% vastanutest ehk 5 õpilast tulevad kooli taksoga.

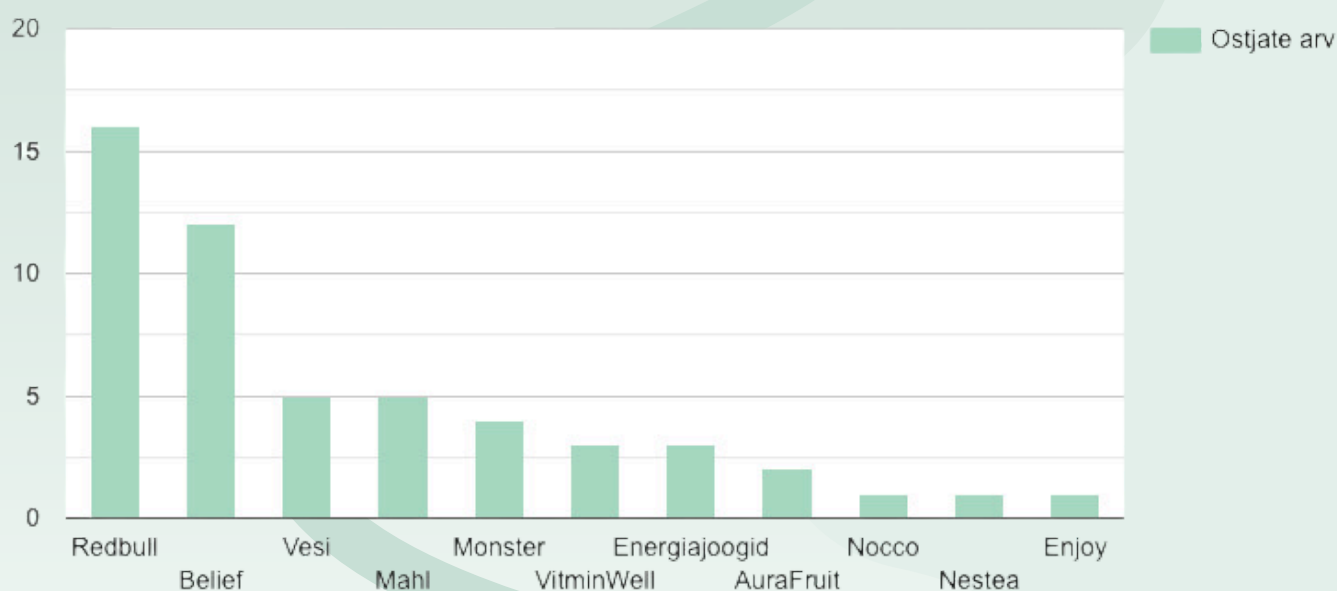
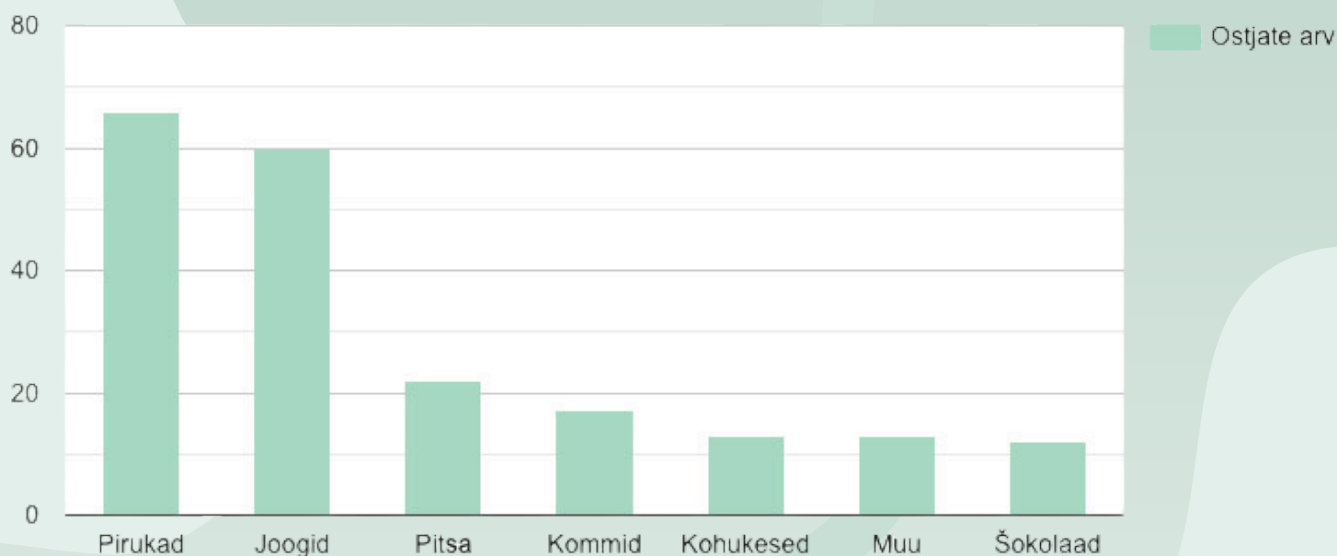
Kas jõuad kooli õigel ajal?

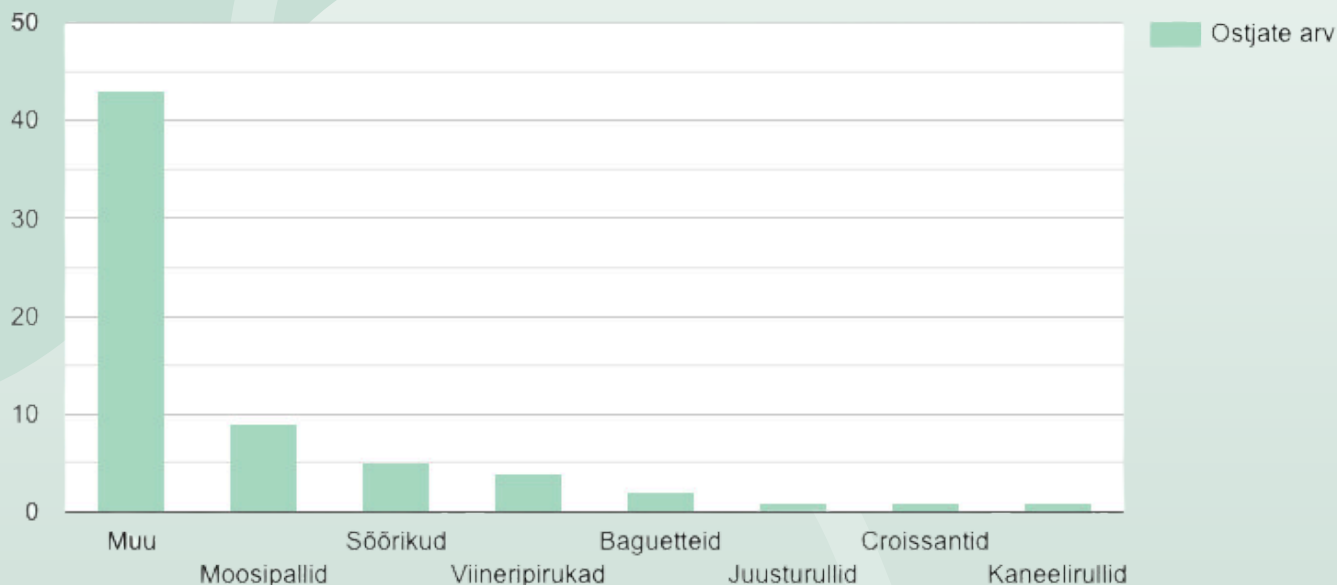
- 72,4% vastanutest ehk 76 õpilast jõuavad iga päev õigel ajal kooli.
- 25,7% vastanutest ehk 27 õpilast jõuavad enamasti õigel ajal kooli.
- 1,9% vastanutest ehk 2 õpilast ei jõua mitte kunagi kooli õigel ajal.

Perglase ostunimekiri

Kas oled kunagi mõelnud, mida sinu koolikaaslased poest lõunasöögiks hangivad? Kui jah, siis pole enam muret! Perglase ostunimekirja koostamisel tegime küsitluse, millele vastas 130 erinevat PERGi õpilast. 130-st erinevast vastusest koostasime graafikud, mille abil on kergem vastuseid mõista.

Kui rikkad on PERGi õpilased?

Keskmine piruka hind Selveris ja Rimis on 90 senti. Oletame, et keskmine küsitlusele vastanu ostab 2-3 pirukat päevas. Selle oletusega võib öelda, et keskmine pirukaostja kulutab 36-54 eurot kuus pirukatele, kui lugeda ainult koolipäevi. Kuna 66 vastanut ütlesid, et nad ostavad pirukaid, siis võib oletada, et Rimi ja Selver teenivad 2 376–3 564 eurot kuus ainult küsitluses „pirukad“ vastajatelt.

Kas PERGi õpilastel on energiapuudus?

Tegelik rahasumma on kõvasti suurem, kui arvestada ka jooke ja muid sööke. Võtame näiteks ainult kaks kõige kuulsamat jooki meie vastanute seas – Red Bull ja Belief. Tundub, et koolis pigem ei ole hommikuinimesi. Keskmiselt maksab Red Bull 2,19 eurot + pant ja Belief 1,90 eurot + pant. 16 vastanut ütlesid, et nad ostavad Red Bulli ja 12 vastust ütlesid Beliefi. Kui kasutada sama teooriat nagu pirukatega, et vastaja ostab igal koolipäeval toote, siis Red Bulli ostjatel läheb 45,80 eurot kuus ja Beliefi ostjatel 40 eurot. Selver ja Rimi teenivad omavahel 1 212,80 eurot kuus ainult 28 PERGi õpilase käest.

Strateegiaid igakuiste kulude ohjamiseks

Arve saabub su postkasti nagu halb nali – ootamatult ja alati vael ajal. Pärast šokist taastumist astu esimene samm vaesuse suunas: enne arve tasumist veendu, et see on sama selge ja korrektne nagu sinu viimane e-poe tellimus, ilma soovimatute üllatuste ja lisadeta.

Teine samm: Selgita välja arve maksetähtaeg ning pea sellest korrektselt kinni. Maksetähtaeg on see ebameeldiv päev, kui su pangakontolt lahutatakse maha märkimisväärne summa. **NIPP: märgi see kuupäev oma kalendrisse meeldetuletusega. Maksa arve kindlasti õigeaegselt, et vältida ebameeldivaid üllatusi.**

Kolmas samm: hoia oma arved organiseerituna täpselt nagu spikrid enne matemaatika tunnikontrolli – alati kasutusvalmis. Pangakonto hoia alati täidetuna. Mul pole aimugi, kuidas sa seda teha üritad...? **NIPP: Sellel teel abistavad sind sellised äpid nagu Bilance, Perfi ja MyFinancier - need muudavad kulutuste jälgimise ja eelarvestamise lihtsaks ja mugavaks.**

Lõpuks, kui sa saad hakkama oma arvetega, saad sa hakkama peaaegu kõigega – võib-olla isegi toataimede elus hoidmisega.

Tervislikud hommikusöögid

Suvekuumus on peagi ukse taga ning mõned kerged ja värskendavad hommikusöögid kuluksid marjaks ära. Sõna „tervislik“ seostub meile tihti sellega, et ei tohi süüa šokolaadi, saia jms, kuid tegelikult peitub tervislikkuse võti mitmekesises toitumises. Kõike võib süüa, aga teatud koguses ning nii, et keha vajalikud vitamiinid ja mineraalid kätte saaks. Jagan teiega oma kolme lemmikretsepti, mille valmistamine ei ole kuigi keeruline. Ehk on sul just nüüd aeg uusi asju katsetada. Ja isegi kui köögis midagi kärssama läheb, saad visata potid-pannid aknast välja hommikusse niiskesse kasteheina. Vali välja, mis sulle meeldib ja naudi juba suviseid maitseid!

Banaanipannkoogid

Koostisosad:

- 2 banaani
- 2 muna
- 3 spl jahu
- ¼ tl söögisoodat
- 2 tl vanillisuhkrut või tavalist suhkrut
- praadimiseks õli
- moosi või lihtsalt banaaniviile pannkoogi peale

Valmistamine:

- Aseta kaussi kaks banaani ning tükelda need kahvli abil puruks.
- Lisa kaussi kaks muna ja sega purustatud banaanidega ühtlaseks massiks.
- Lisa suhkur, söögisooda ning jahu.
- Sega jälle ühtlaseks massiks.
- Vala pannile silma järgi õli ja pane esimesed pannkoogid tulele.
- Prae, kuni pannkoogid muutuvad kuldpruuniks.
- Soovi korral söö koos moosi, marjade, veel rohkemate banaanidega vms.

Praetud õunaviilud kaneeli, mee ja kaerahelvestega

Koostisosad:

- 1 või poolteist õuna
- 3 tl mett
- 2 tl kaneeli
- kaerahelbeid
- praadimiseks õli
- kreeka jogurtit

Valmistamine:

- Viiluta õun
- Lisa pannile õli ning seejärel mesi ja kaneel
- Aseta õunaviilud pannile
- Kui õunad hakkavad pehmeks minema, lisa kaerahelbed
- Prae nii kaua, kuni ka kaerahelbed kuldpruuniks muutuvad
- Serveeri koos kreeka jogurtiga

Smuutivõileivad mandlilaastudega

Koostisosad:

- sai/sepik
- külmutatud marjasegu (maasikad, mustikad, kirsid)
- 1 banaan
- u 50 ml vett
- mandlilaastud

Valmistamine:

- Lisa blendrisse terve banaan, marjasegu ja vesi
- Blenderda koostisosad ühtlaseks massiks (külmutatud marjade tõttu võibki jääda veidi tahkem)
- Vala õrn kiht smuutit saiale või sepikule
- Lisa peale mandlilaastud
- Ülejäänud smuuti võid ära juua

NB! Ära ole nagu mina, kes unustas mandlilaastud osta.

Humoorikas horoskoop

Kaljukits

22. detsember - 19. jaanuar

Sul on vaja aega, et inimestega lähedaseks saada, aga ära liiga kaua venita, sest muidu ei viitsi keegi sinuga tegeleda. Sinu suurimaks nõrkuseks on vigadest mitte õppimine. Võta ennast kokku.

Kalad

19. veebruar - 20. märts

Kuidas sa viitsid oodata, et elu sulle sülle kukub?

Sõnn

21. aprill - 20. mai

Kõik, mis sul praegu toimub, toimub põhjusega. Mata koondhinne tuleb positiivne, muud varianti ei saa ju olla.

Veevalaja

20. jaanuar - 18. veebruar

Silmakirjalikkus. See on ainuke sõna millega sind kirjeldada saab. Jäta oma kalduvused enda teada, neid on okei omada, aga mitte välja öelda.

Jäär

21. märts - 20. aprill

Kuu seis näitab, et puudumiste arv ainult kasvab, kui sa oma tegevusi edasi prokid. Jah, ma panen Alexi tunnis tähele, erinevalt mõnest (khm khm).

Kaksikud

21. mai - 20. juuni

Sinu nõrkuseks on pikad mehed. Juuste värvimine ei lahenda su probleeme.

Vähk

21. juuni - 22. juuli

Vahepeal on sul komme käituda enda emotsioonide järgi. Täna on suurepärane päev eesmärkide seadmiseks... ja siis nende edasi lükkamiseks.

Lõvi

23. juuli - 22. august

Gives off haige mimmu vibes. Kui sul õnnestub olla veidi vähem dramaatiline kui tavaliselt, võib see olla suur saavutus.

Neitsi

23. august - 22. september

Augusti neitsi kõige kurvem tõsiasi on see, et päev pärast su sünnat on 1. september. Voodi ei saa jääda igavesti su mugavustsooniks.

Kaalud

23. september - 22. oktoober

Sul on komme enda arvamust peale suruda. Teiste arvamus on ka oluline.

Skorpion

23. oktoober - 21. november

Ära muretse, et kõik on kontrolli alt väljas. Ilmselt ongi, aga sa ei saa sinna midagi parata. Sa pole jumal.

Ambur

22. november - 21. detsember

Amburi nool ei tabagi sind, kui sa ei lõpeta oma sõpradele wingman'i mängimist.

Õpetajate tsitaadid

„Ruben, ma viskan su tunnist välja!“

Ruben: „Miks?“

„Igaks juhuks!“

— Aili Tarvo

„See ei ole psühhiaatriakliinik, see on

PERG.“

— Priit Dello

„Kõik on timmis“

— Aili Tarvo

„See on x1 ja x2, aga... see on selles
suhtes vale, et see on lihtsalt vale...“

KÕIK!

— Varvara Proshina

„Kui keegi veel niimoodi eksib, siis
ma avan akna ja astun sealt välja.“

— Aili Tarvo

„Ma ka ei saa enam sellest ülesandest

aru, tule tee sina.“

— Angela Kleinert

„Chat-GPT on vale-kõhulahtisus“

— Maarja Suvorov

„Vägivald on ka lahendus“

— Alex Feldmann

Rachel näeb õpilase telefonilt, et too
kuulab muusikat tunni ajal

„Valge Nissan keemia tunni ajal,
päriselt või?“

— Rachel Kosapoeg

„Kõige vanem inimene on 108, aga
eks ta ka siit varsti läheb“

— Jaak Juske

Õpilane: „Lähme vaimuhaigla juurde?“
„Sinna oleks meil ka vaja minna...“

— Dina Begic

„Sa õpid selleks, et mõelda, sest kui sa ei oska mõelda, sa ei oska leida elul mõtet“

— Anton Leppik

„Kui te tahaksite kedagi ära tappa, millist valgust te kasutaksite?“

— Leesi Peedumäe

Edvard: „Mida asbesttuharad tähendab?“

„No asbest on... ja tuharad on...
pepu.“

— Aili Tarvo

Joonas: „Ma tegin seda 30min ja siis ma lihtsalt andsin alla, et seda ma üksi küll ei tee.“

„Mhm-mhm, no YOLO.“

— Eliisa Puudersell

Kaks poissi rääkisid tunni ajal.

„Kuulge. Häbenege!“

— Aili Tarvo

„Kas tina suudab tsinki välja tõrjuda? Ei sooda!“

—Anton Leppik

„Ari Matti on tase!“

— Anton Leppik

Keemialaboris „No siin koolis on nii palju lahedaid mänguasju, millega mängida saab — nii tore, no checkige seda!!“

— Anton Leppik

Võta meiega ühendust!

Meie sotsiaalmeedia

Tiktok: @pergitoimetus

Instagram: @pergitoimetus

Spotify: @pergitoimetus

Email: koolimeedia@perg.ee

“Ka väiksed lained kõigutavad paati”

Mõjulaine